

Z P R A V O D A J

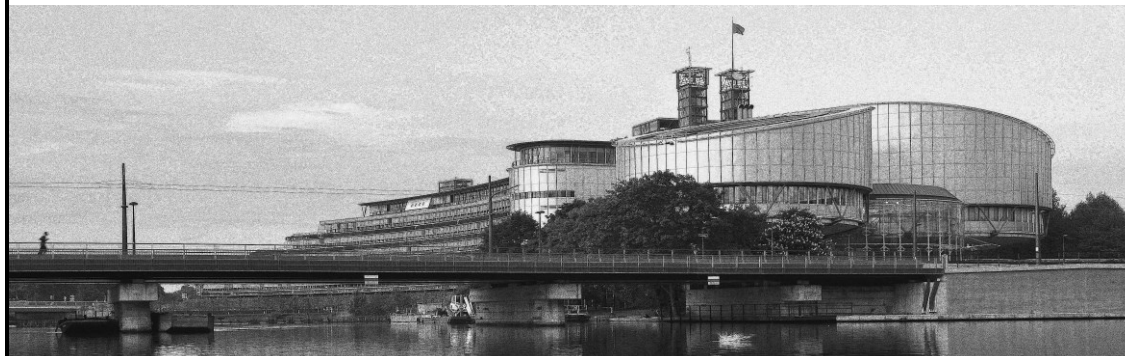
KANCELÁŘE VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE
pro zastupování České republiky před
EVROPSKÝM SOUDEM PRO LIDSKÁ PRÁVA

Ročník 1 / Číslo 4
Prosinec 2013

Připravován ve spolupráci
s analytickými útvary
Ústavního soudu,
Nejvyššího soudu,
Nejvyššího správního
soudu a Kanceláře
veřejného ochránce práv.

Přináší ve formě anotací
informace o aktuální
judikatuře ESLP vydané
proti ČR i ostatním
státům Rady Evropy.

Vychází čtvrtletně
v elektronické formě
([archiv zde](#)).

*„Jedním z opěrných
sloupů [...] systému
Úmluvy je právní stát.
Právní stát nutně zna-
mená, že tam, kde soud
s konečnou platností zá-
vazně rozhodne, je jeho
rozsudek vykonán, ať už
ho dotčené orgány schva-
lují, či nikoliv.*

*Věřím, že by pro systém
bylo zcela zničující, kdy-
by v některé zemi existo-
val nějaký systém demo-
kratického přehodnocení,
tj. že by členové [...] par-
lamentů [...] mohli prostě
říct: ‚Toto rozhodnutí se
nám nelíbí a my ho nevy-
konáme.‘*

*Soud [ve Štrasburku]
každopádně není pro
Spojené království pro-
blémem [...] méně než
jedno procento [brit-
ských] kauz končí kon-
statováním porušení
[...].“*

Z rozhovoru s předsedou
Soudu Sirem Nicolasem
Bratzou, [The Guardian](#),
31. ledna 2012.

KONTAKT

Kancelář vládního zmocněnce pro
zastupování ČR před ESLP
Ministerstvo spravedlnosti
Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2
e-mail: kvz@msp.justice.cz
web: www.justice.cz

SLOVO ÚVODEM

Přelom roku 2013 a 2014 se vyznačuje intenzivní prezentací změn, které přináší náš nový občanský zákoník. Ač bychom mohli poukázat na některá ustanovení samotného kodexu nebo doprovodné legislativy, jež vycházejí z judikatury Soudu, zkusme se podívat na štrasburské věci odjinud a začněme v zemi, kde ani občanský zákoník nemají, totiž ve Spojeném království.

Britové jsou podle našeho [denního tisku](#) pobouřeni letním rozsudkem velkého senátu Soudu ve věci *Vinter a ostatní*, podle něhož odsouzení na doživotí mají mít při vynesení verdiktu naději na propuštění, nebude-li již další výkon trestu plnit žádný penologický účel, což v kostce znamená, že budou mít odpykánu dostatečnou dobu ve vězení a nebudou představovat nebezpečí pro společnost. Jistě, „naprostá většina společnosti... nechce žádnou možnost, aby se těžcí zločinci opět procházeli po ulicích“. Je to ale důvod, aby ve vládních kruzích úporně přemýšleli, jak rozsudek obejít? Soud se vůbec nevyslovil pro propuštění stěžovatelů, kteří spáchali závažné zločiny, řekl jen, že by mělo existovat řízení, v němž bude v příhodný čas zhodnoceno, zda je ještě namíste člověka s takhle potřísněným štítem držet za mřížemi.

Nejen po bujarých silvestrovských oslavách bychom měli usilovat o strážlivé vnímání všedních událostí. O uvedeném rozsudku v tomto Zpravodaji nereferujeme, protože pro náš právní řád nic zásadního nepřináší (v samotné Velké Británii se ostatně týká jen několika desítek lidí). Třebaže v Londýně, jak se zdá, koketují s docela regresivní myšlenkou, že Soud jako mezinárodní orgán podřídí vnitrostátnímu nejvyššímu soudu ostrovního království, jsou takové judikáty omezeného dosahu opravdu pádným důvodem k návratu zpět k tomu, co v poměru mezi mezinárodním a vnitrostátním právem platilo před mnoha desítkami let?

V rámci současné diskuse o dlouhodobé vizi systému Úmluvy může ovšem každý přijít s jakýmkoli zajímavým nápadem. Návrhy z řad veřejnosti mohou být předloženy v angličtině či francouzštině nejpozději v poledne 27. ledna 2014 [zde](#). Kontrolní mechanismus Úmluvy, ať už bude vypadat jakkoli, by každopádně měl naplňovat oprávněná očekávání občanů 47 členských států, že se jim dostane ochrany jejich lidských práv a základních svobod, když se jí nedomohou na vnitrostátní úrovni. Přestože se tím opět dostáváme ke strážlivosti (tentokrát strážlivosti očekávání jednotlivých stěžovatelů), nezbyvá než uznat, že i velmi vyspělé vnitrostátní systémy občasně selhávají v rovině právní úpravy nebo aplikační praxe.

Proto se domnívám, že bychom si do roku 2014 mohli popřát, abychom se dovolávali svých práv u mezinárodního soudu nepotřebovali. Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování před Soudem pak bude mít více času nastudovat ten nový občanský zákoník. ☺

JUDr. Vít Alexander Schorm,
vládní zmocněnec

Obsah

ROZSUDKY A ROZHODNUTÍ SOUDU PROTI ČESKÉ REPUBLICE	4
Náprava chybné restituce	4
<i>Rozhodnutí ze dne 10. září 2013 ve věci č. 1002/09 – Orel – Jednota Hranice proti České republice</i>	4
Násilí na policejní stanici	5
<i>Rozsudek ze dne 25. července 2013 ve věci č. 32133/11 – Kummer proti České republice</i>	5
Regulace nájemních vztahů	6
<i>Rozhodnutí ze dne 17. září 2013 ve věci č. 36687/09 – Šumbera proti České republice</i>	6
Rozhodování o náhradě nákladů řízení	7
<i>Rozsudek ze dne 5. září 2013 ve věci č. 9815/10 – Čepek proti České republice</i>	7
ROZSUDKY A ROZHODNUTÍ SOUDU PROTI JINÝM STÁTŮM	8
Cizinecké právo	8
<i>Rozsudek ze dne 30. července 2013 ve věci č. 948/12 – Berisha proti Švýcarsku</i>	8
<i>Rozsudek ze dne 5. září 2013 ve věci č. 886/11 – K. A. B. proti Švédsku</i>	9
Činnost policie	11
<i>Rozsudek ze dne 24. září 2013 ve věci č. 74010/11 – Dembele proti Švýcarsku</i>	11
<i>Rozhodnutí ze dne 3. září 2013 ve věci č. 58497/11 – Robineau a ostatní proti Francii</i>	12
Insolvence obce	13
<i>Rozsudek ze dne 24. září 2013 ve věci č. 43870/04 – De Luca proti Itálii</i>	13
Nájemní vztahy	14
<i>Rozsudek ze dne 18. července 2013 ve věci č. 7177/10 – Brežec proti Chorvatsku</i>	14
<i>Rozhodnutí ze dne 2. července 2013 ve věci č. 27126/11 – Nobel a ostatní proti Nizozemsku</i>	16
Ochrana novinářského zdroje	17
<i>Rozsudek ze dne 16. července 2013 ve věci č. 73469/10 – Nagla proti Lotyšsku</i>	17
Ochrana osobnosti	18
<i>Rozsudek ze dne 19. září 2013 ve věci č. 23160/09 – Stojanović proti Chorvatsku</i>	18
<i>Rozsudek ze dne 19. září 2013 ve věci č. 8772/10 – Von Hannover proti Německu (č. 3)</i>	19
Promlčení odškodnění újmy na zdraví	20
<i>Rozsudek ze dne 17. září 2013 ve věci č. 59601/09 – Eşim proti Turecku</i>	20
Přístup k soudu ve věci sociálního bydlení	21
<i>Rozsudek ze dne 4. července 2013 ve věci č. 21788/06 – Balakin proti Rusku</i>	21
Rozpuštění občanského sdružení	22
<i>Rozsudek ze dne 9. července 2013 ve věci č. 35943/10 – Vona proti Maďarsku</i>	22
Sociálně-právní ochrana dětí	23
<i>Rozsudek ze dne 1. srpna 2013 ve věci č. 33774/08 – Dmitriy Ryabov proti Rusku</i>	23

Vazba v domácím prostředí	25
<i>Rozsudek ze dne 9. července 2013 ve věci č. 4509/08 – Ciobanu proti Rumunsku a Itálii</i>	25
Vězeňství	26
<i>Rozsudek ze dne 4. července 2013 ve věci č. 4242/07 – Rzakhanov proti Ázerbájdžánu</i>	26
<i>Rozsudek ze dne 17. září 2013 ve věci č. 29411/07 – Söyler proti Turecku</i>	27
<i>Rozsudek ze dne 9. července 2013 ve věci č. 42615/06 – Varnas proti Litvě</i>	27
Vzdělávání	29
<i>Rozsudek ze dne 9. července 2013 ve věci č. 37222/04 – Altinay proti Turecku</i>	29
SLOVO ZÁVĚREM	31

ROZSUDKY A ROZHODNUTÍ SOUDU PROTI ČESKÉ REPUBLICE

NÁPRAVA CHYBNÉ RESTITUCE

Rozhodnutí ze dne 10. září 2013 ve věci č. 1002/09 – Orel – Jednota Hranice proti České republice

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že stížnost vznesená na poli čl. 6 odst. 1 Úmluvy a článku 1 Protokolu č. 1, jež se týkala vrácení nemovitostí nesprávně vydaných v restituci, je nepřijatelná pro zjevnou neopodstatněnost.

(i) Okolnosti případu

Dohodou uzavřenou v září 1991 podle zákona č. 232/1991 Sb. převedla státní příspěvková organizace Okresní správa kin v Hranicích na stěžovatelské sdružení majetková práva k objektu kina „Orlovna v Hranicích“ a k pozemku, na kterém byl objekt postaven. V březnu 2000 podal Okresní úřad Přerov (právní nástupce výše uvedené příspěvkové organizace) k Okresnímu soudu v Přerově žalobu na určení vlastnického práva k uvedeným nemovitostem a v únoru 2001 okresní soud rozhodl, že vlastníkem nemovitostí je Česká republika. Krajský soud v Ostravě následně prvostupňový rozsudek zrušil a okresnímu soudu mj. uložil, aby se znovu zabýval platností dohody uzavřené v září 1991. Okresní soud poté rozsudkem z března 2006 žalobě opět vyhověl s tím, že příslušná dohoda byla od počátku absolutně neplatná, neboť mj. nebyla uzavřena povinnou osobou ve smyslu uvedeného zákona. Krajský soud v dubnu 2007 rozsudek okresního soudu potvrdil, v prosinci 2007 Nejvyšší soud odmítl dovolání stěžovatelského sdružení a stejně učinil v červnu 2008 i Ústavní soud ve vztahu k jeho ústavní stížnosti.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) K tvrzenému porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy

Soud předně odmítl námitku stěžovatelského sdružení, podle něhož nebylo vnitrostátní soudní řízení spravedlivé ve smyslu článku 6 Úmluvy, neboť soudy neprovedly všechny navrhované důkazy a nesprávně posoudily právní situaci týkající se převodu předmětných nemovitostí. Podle Soudu příslušné ustanovení Úmluvy nestanoví žádná pravidla přípustnosti důkazů, která je především záležitostí vnitrostátní právní úpravy. Soud považoval za rozhodující, že projednávaná věc byla předmětem posouzení na několika stupních soudní soustavy, přičemž stěžovatelské sdružení disponovalo množstvím příležitostí k tomu, aby předneslo své argumenty, se kterými se soudy nakonec také náležitě vypořádaly. Odůvodnění rozhodnutí soudů byla konzistentní, v souladu se zákonem i přísluš-

nou rozhodovací praxí, přičemž nic nenasvědčovalo tomu, že by posouzení důkazů bylo nespravedlivé či svévolné. Tuto námitku proto Soud označil za zjevně neopodstatněnou.

b) K tvrzenému porušení článku 1 Protokolu č. 1

Stěžovatelské sdružení dále namítalo, že k zásahu do jeho majetkových práv došlo v rozporu s článkem 1 Protokolu č. 1, neboť bylo neprávem zbaveno svého majetku, který vlastnilo v dobré víře.

Soud nejprve konstatoval, že stěžovatelské sdružení v rozhodné době disponovalo majetkem ve smyslu příslušného ustanovení Úmluvy, neboť nemovitosti po několik let fyzicky užívalo, za vlastníka nemovitostí bylo pro veškeré právní účely považováno a přinejmenším do července 2007 (tedy do právní moci rozsudku krajského soudu z dubna 2007) svá vlastnická práva také vykonávalo. Zbývalo proto posoudit, zda zásah do jeho majetkových práv byl odůvodněný.

Soud podotkl, že zásah byl „zákonný“ ve smyslu příslušného ustanovení Úmluvy, neboť byl založen na vnitrostátní právní úpravě určení vlastnických vztahů a zákonech č. 173/1990 Sb. a 232/1991 Sb., podle kterých stěžovatelské sdružení nebylo k restituci předmětných nemovitostí oprávněno. Zásah současně sledoval legitimní cíl spočívající v ochraně státního majetku a zachování sociální spravedlnosti, a to zejména s ohledem na to, že bylo třeba napravit chybu, v jejímž důsledku došlo k neoprávněnému převodu nemovitostí na stěžovatelské sdružení. Při posuzování proporcionality zásahu, tedy otázky, zda státní orgány nastolily spravedlivou rovnováhu mezi veřejným zájmem a zájmem stěžovatelského sdružení na ochraně svého práva na pokojné užívání majetku, Soud z podnětu vlády přihlédl především k tomu, že stěžovatelské sdružení nabylo daný majetek bezúplatně, po několik let jej užívalo a mělo z něj prospěch. S ohledem na relevantní judikaturu Nejvyššího soudu nakonec zdůraznil, že pokud stěžovatelské sdružení zásahem do svého majetkového práva utrpělo škodu, vnitrostátní právo umožňovalo se v občanskoprávním řízení účinně domáhat vydání bezdůvodného obohacení, případně náhrady škody vzniklé v souvislosti s uzavřením právně vadného aktu. Stěžovatelské sdružení účinnost daných prostředků nápravy nijak nezpochybnilo ani nevysvětlilo, z jakého důvodu jich nevyužilo. S ohledem na výše uvedené argumenty proto Soud dospěl k závěru, že zásah do majetkových práv stěžovatelského sdružení nebyl v rozporu s článkem 1 Protokolu č. 1, a tuto námitku rovněž odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

NÁSILÍ NA POLICEJNÍ STANICI

Rozsudek ze dne 25. července 2013 ve věci č. 32133/11 - Kummer proti České republice

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že v případě stěžovatele došlo k porušení článku 3 Úmluvy v jeho hmotněprávní i procesní části.

(i) Okolnosti případu

Stěžovatel byl v květnu 2010 ve městě Aš zadržen hlídkou městské policie, která ho za účelem zjištění totožnosti převezla na tamější obvodní oddělení Policie České republiky. Zde byl po dobu přibližně padesáti minut zajištěn v cele. Později téhož dne se dostavil na obvodní oddělení Policie České republiky v Chebu a uvedl, že byl v průběhu zajištění podroben hrubému násilí, když byl na policejní cele připoután pouty ke zdi cely, a to nejdříve jednou rukou, později oběma rukama a nakonec i na nohou. Dále měl být do různých částí těla bit pěstmi. Na důkaz svých tvrzení předložil lékařskou zprávu ze stejného dne, podle které měl na těle mj. čerstvé podlitiny a na zápěstích otlačky způsobené pravděpodobně pouty.

Policie České republiky věc následně postoupila Inspekci Policie České republiky. Koncem května se stěžovatel obrátil na Okresní státní zastupitelství Plzeň-město mj. s tím, že policisté, kteří byli do incidentu zapojeni, nebyli doposud vyslechnuti. Okresní státní zastupitelství následně inspekci vyzvalo k provedení konkrétních vyšetřovacích úkonů, přičemž koncem července 2010 došlo i k výsledku daných policistů. V září 2010 nicméně inspekce věc odložila.

Stěžovatel podal nejprve proti závěrům inspekce neúspěšně stížnost k okresnímu státnímu zastupitelství a později se obrátil na Ústavní soud, který však v únoru 2011 jeho ústavní stížnost odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

Věcí se zabýval rovněž veřejný ochránce práv, podle jehož zprávy z prosince 2010 odporoval postup policistů spočívající v zajištění a poutání stěžovatele na cele mj. § 11 písm. c) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, zakotvující zásadu přiměřenosti, a dále § 31 zákona, podle kterého lze osobu, která je zjevně pod vlivem návykové látky, umístit na policejní celu pouze poté, co byla podrobena lékařské prohlídce.

Na základě podnětu veřejného ochránce práv šetřil postup příslušných policistů odbor vnitřní kontroly Krajského ředitelství policie Karlovarského kraje. Dle jeho zprávy z března 2011 došlo mj. ze strany příslušných policistů k porušení zákona o policii v souvislosti s umístěním stěžovatele, který byl pod vlivem návykové látky, do cely bez předchozího lékařského vyšetření stěžovatele a z důvodu porušení povinností při sepisování úředního záznamu. Rozhodnutím vedoucího Územního odboru Cheb Krajského ředitelství policie Karlovarského kraje z března 2011 bylo mj. jed-

nomu z policistů za dané jednání uděleno písemné napomenutí.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel před Soudem namítal, že byl v průběhu zajištění na policejní cele podroben nelidskému a ponižujícímu zacházení, přičemž okolnosti případu nebyly následně náležitě vyšetřeny, čímž mělo dojít k porušení článku 3 Úmluvy v jeho hmotněprávní i procesní části.

a) K tvrzenému porušení článku 3 Úmluvy v jeho hmotněprávní části

Soud nejprve připomněl zásadu vyplývající z jeho judikatury, podle které v případě, že byla určitá osoba nacházející se v plném zdraví zajištěna policií a po propuštění na svobodu prokáže, že je zraněná, je na vládě, aby důvěryhodným způsobem doložila původ daných zranění. Tuto zásadu uplatnil v projednávané věci, když zdůraznil, že stěžovatel se nechal lékařsky ošetřit bezprostředně po incidentu a od propuštění z cely do vypracování lékařské zprávy (konstatující čerstvá zranění) nevznikly průtahy, které by relevanci lékařské zprávy snižovaly. Ve světle jednotlivých znaleckých posudků vypracovaných z iniciativy jak policie, tak stěžovatele, jakož i snížené věrohodnosti stěžovatele, který byl v době incidentu značně podnapitý, nicméně Soud nepřijal verzi skutkových okolností, podle které měl být stěžovatel na cele fyzicky bit.

Považoval však za nutné posoudit, zda k zacházení zakázanému článkem 3 nedošlo samotným omezením stěžovatele v pohybu na cele. Připomněl, že poutání samo o sobě rozpor s článkem 3 Úmluvy nevyvolává v případě, že je mj. spojeno se zákonným zatčením či zbavením svobody, a pokud je přiměřené konkrétním okolnostem případu. V tomto ohledu bylo proto například nutné posoudit, zda existovaly důvodné obavy, že by se dotyčná osoba bránila zatčení, utekla, způsobila zranění či škodu nebo zničila důkazy. Ponižujícím ve smyslu článku 3 Úmluvy je podle Soudu zacházení, které jedince ponižuje či pokořuje a které postrádá respekt k jeho lidské důstojnosti či jeho důstojnost snižuje.

Mezi účastníky řízení nebylo zásadního sporu o tom, že stěžovatel byl ke kovovému oku v cele připoután nejdříve jednou rukou, později k druhému oku druhou rukou a nakonec oběma rukama za zády k jednomu z ok, přičemž mu nakonec byly koženým páskem svázaný i nohy. V této souvislosti Soud připomněl, že připoutání jednotlivce na cele, kterou je již samo o sobě třeba považovat za dostatečně bezpečné místo, může být odůvodněno pouze za výjimečných okolností. Takovou okolností nicméně nebyla situace, kdy stěžovatel poté, co byl na celu umístěn, prokopnul její dveře, přičemž v této souvislosti neobstál ani argument vlády, podle které bylo k poutání přikročeno rovněž za účelem ochrany zdraví samotného stěžovatele; přinejmenším zranění na zápěstích mu totiž způsobila

pouta. Policisté navíc stěžovatele na celu umístili v rozporu s vnitrostátním právem (vzhledem k jeho podnapilosti měl být nejprve vyšetřen lékařem), přičemž právě s ohledem na svou podnapilost se stěžovatel nacházel ve stavu zvýšené zranitelnosti. Zatímco neměl možnost přivolat policisty jinak než boucháním do dveří (zvonek se nacházel mimo jeho dosah), a jeho jednání tedy nebylo vedeno destruktivními úmysly, byl za toto své jednání postupně stále razantněji připoutáván, což v něm muselo nutně vyvolávat pocity strachu, utrpení a podřízenosti. Dané zacházení mu nakonec působilo bezpochyby i nezanedbatelnou bolest. Stěžovatel byl proto v rozporu s článkem 3 Úmluvy podroben ponižujícímu zacházení.

b) K tvrzenému porušení článku 3 Úmluvy v jeho procesní části

Ohledně námitky týkající se účinnosti vyšetřování předmětného incidentu Soud především poukázal na to, že ačkoliv stěžovatel příslušným orgánům danou událost oznámil bezprostředně a svá tvrzení podložil lékařskou zprávou, k výslechu policistů, kteří měli být do incidentu zapojeni, došlo téměř po třech měsících, a to teprve v návaznosti na stížnost adresovanou stěžovatelem příslušnému státnímu zastupitelství.

Ohledně požadavku na nezávislost vyšetřování Soud připomněl své závěry vyslovené v rozsudku *Eremiášová a Pechová proti České republice* ze dne 16. února 2012, ve kterém konstatoval, že někdejší Inspekce ministra vnitra příslušná k vyšetřování trestných činů policistů požadavek nezávislosti vyplývající z procesní složky článku 3 Úmluvy nenaplnovala. I když připustil, že od daného rozsudku došlo k důležitému posílení nezávislosti inspekčního orgánu – ředitel Inspekce Policie České republiky byl jmenován vládou, které byl také ze své funkce odpovědný (ministru vnitra tedy přímo nepodléhal) –, zdůraznil, že inspekce zůstala nadále organizační útvar Ministerstva vnitra. Rovněž členové inspekce zůstali nadále příslušníky Policie České republiky, což samo o sobě nezávislost inspekce značně zpochybňovalo. Nedostatek nezávislosti vyšetřování v daném případě nezhojilo ani zapojení státního zastupitelství, jehož role byla v daném případě toliko dozorového charakteru.

Vyšetřování předmětného incidentu proto z výše uvedených důvodů nevyhovělo požadavku na účinné vyšetřování. K porušení článku 3 Úmluvy tudíž došlo i v jeho procesní části.

REGULACE NÁJEMNÍCH VZTAHŮ

Rozhodnutí ze dne 17. září 2013 ve věci č. 36687/09 – Šumbera proti České republice

Senát páté sekce Soudu jednomyslně odmítl stížnost pro zneužití práva na podání stížnosti ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy, neboť stěžovatel Soudu zamířel okolnosti podstatné pro objektivní projednání věci.

(i) Okolnosti případu

Stěžovatel v minulosti koupil nájemní dům v obci Mezina s dvanácti bytovými jednotkami podléhajícími regulaci nájemného. V březnu 2004 vyrozuměl nájemce jednoho z bytů o jednostranném zvýšení nájemného z původních 1 300 Kč na 3 500 Kč měsíčně. Od té doby nájemce přestal platit nájemné zcela. Stěžovatel proto podal u Okresního soudu v Bruntále žalobu, jíž se domáhal zaplacení dlužného nájemného za období od března do prosince 2004 ve výši po jeho jednostranném navýšení. Žalobě stěžovatele bylo částečně vyhověno, když soud rozhodl o povinnosti nájemce uhradit dlužné nájemné, avšak ve výši před jeho jednostranným navýšením, čímž odmítl názor žalovaného, že v daném období bytovou jednotku neužíval, neboť tato skutečnost nemohla mít vliv na povinnosti nájemce plynoucí z platné nájemní smlouvy. Co do částky odpovídající rozdílu mezi jednostranně navýšenou a původní výší nájemného byla žaloba zamítnuta. V odůvodnění soud připomněl, že dle judikatury Ústavního soudu lze regulované nájemné soudním rozhodnutím zvýšit výlučně s účinky *pro futuro*, a nikoli retroaktivně, neboť se jedná z povahy věci o rozhodnutí konstitutivní. Ke shodnému závěru dospěl rovněž odvolací soud, který zdůraznil, že právní úkon, jímž stěžovatel jednostranně navýšil nájemné, je neplatný, neboť pro něj neexistuje opora v platném právu ani v uzavřené nájemní smlouvě. Ústavní stížnost stěžovatele byla odmítnuta pro zjevnou neopodstatněnost.

V řízení před Soudem stěžovatel namítal porušení práva na pokojné užívání majetku ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1 a práva na spravedlivý proces dle článku 6 Úmluvy.

Ve svém stanovisku k přijatelnosti a odůvodněnosti stížnosti ze dne 29. června 2012 vláda poukázala na skutečnost, že v období od července do prosince 2004, po které nebyla předmětná bytová jednotka užívána původním nájemcem, byla tato stěžovatelem pronajata třetí osobě za tržní nájemné ve výši 3 500 Kč.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) Částečná nepřijatelnost stížnosti pro opožděnost

Ačkoliv v prvotním podání k Soudu stěžovatel namítal porušení práva na pokojné užívání majetku pouze ve vztahu k jedné bytové jednotce, podáním ze dne 26. listopadu 2012 rozšířil předmět stížnosti na všech dvanáct bytů nacházejících se v předmětném domě. Soud podotkl, že z dokumentů předložených stěžovatelem vyplývá, že tento se v rámci vnitrostátního řízení domáhal nápravy údajně porušeného práva na pokojné užívání majetku pouze ve vztahu k jednomu z bytů. Aniž se Soud podrobněji zabýval otázkou, zda stěžovatel vyčerpал vnitrostátní prostředky nápravy ve vztahu k ostatním jedenácti bytům, konstatoval, že v tomto rozsahu je stížnost podle čl. 35 odst. 1 Úmluvy

nepřijatelná, neboť k rozšíření předmětu řízení došlo zjevně opožděně.

b) Zneužití práva na podání stížnosti

Soud připomněl, že stížnost může být odmítnuta, je-li vědomě založena na nepravdivých skutečnostech. Stejně tak mohou být za zneužití práva na podání stížnosti považovány případy, kdy stěžovatel předložil Soudu neúplné či jinak zavádějící informace týkající se podstatných okolností případu, aniž byl následně schopen takové jednání rozumně vysvětlit. V projednávané věci se stěžovatel na vnitrostátní úrovni i v řízení před Soudem domáhal zaplacení rozdílu mezi tržním a regulovaným nájemným za období od března do prosince 2004. Stěžovatel neinformoval Soud o skutečnosti, že v období od července do prosince 2004 pronajímал daný byt jiné osobě, a to za tržní nájemné, aniž odůvodnil, proč tuto podstatnou okolnost Soudu zamlčel. Podle Soudu nelze přehlížet, že stěžovatel se pokusil vybrat nájemné za předmětné období dvakrát, a popsáním jednáním se tudíž dopustil zneužití práva na podání stížnosti ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy.

ROZHODOVÁNÍ O NÁHRADĚ NÁKLADŮ ŘÍZENÍ

Rozsudek ze dne 5. září 2013 ve věci č. 9815/10 – Čepek proti České republice

Senát páté sekce Soudu dospěl šesti hlasy proti jednomu k závěru o porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

(i) Okolnosti případu

Stěžovatel byl žalován Státním fondem životního prostředí České republiky o zaplacení částky přesahující 33 mil. Kč. Obvodní soud pro Prahu 1 žalobě vyhověl. Městský soud v Praze však nárok žalobce posoudil jako promlčený a žalobu zamítl. Stěžovateli nicméně s odkazem na § 150 občanského soudního řádu nepřiznal náhradu nákladů řízení. Shledal totiž důvody zvláštního zřetele hodné ve smyslu uvedeného ustanovení, jelikož dluh společnosti, jejímž byl stěžovatel statutárním orgánem, představoval vůči žalobci desítky milionů Kč a v konkursním řízení došlo k uspokojení

žalobce pouze v minimálním rozsahu. Za těchto okolností by dle odvolacího soudu bylo přiznání nákladů řízení stěžovateli v rozporu s dobrými mravy.

Stěžovatel ve své ústavní stížnosti neúspěšně namítal, že k uplatnění moderačního práva dle § 150 občanského soudního řádu neměl odvolací soud důvod, když tento postup má soud užít jen jako *ultima ratio*. Současně poukazoval na skutečnost, že neměl možnost se k překvapivému uplatnění moderačního práva vyjádřit, byť taková potřeba vyplývá jak z občanského soudního řádu, tak z judikatury Ústavního soudu.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel v podstatě zopakoval své námitky vůči postupu městského soudu, které formuloval ve své odmítnuté ústavní stížnosti.

Soud se soustředil na otázku, zda tím, že odvolací soud účastníky řízení neupozornil na to, že zamýšlí postupovat podle § 150 občanského soudního řádu, došlo k porušení zásady kontradiktornosti řízení. V této souvislosti v první řadě uvedl, že stěžovatel mohl s ohledem na judikaturu Ústavního soudu legitimně očekávat, že bude odvolacím soudem výslovně vyzván, aby se k otázce použití moderačního práva vyjádřil. Bylo tomu tak tím spíše, že stěžovatel nemusel nutně předpokládat, že důvod, o který se odvolací soud opřel, tedy že stěžovatel byl statutárním zástupcem dlužníka fondu, bude mít v otázce náhrady nákladů řízení rozhodující význam. Stejně tak mu nemuselo být nutně zřejmé, že v řízení, které nezačal a které bylo zastaveno z objektivního důvodu promlčení, proti němu bude použita zásada dobrých mravů. Navíc, výše nákladů řízení nebyla zanedbatelná, šlo o téměř 3 mil. Kč. Konečně, skutečnost, že se stěžovatel k otázce náhrady nákladů řízení mohl vyjádřit v řízení před Ústavním soudem, není dle Soudu dostatečná, jelikož Ústavní soud může zrušit rozhodnutí o nákladech jen ve výjimečných případech závažného porušení práv a má tedy v tomto ohledu omezenější pravomoc než obecné soudy. Došlo proto k porušení stěžovatelova práva na spravedlivý proces.

(iii) Oddělené stanovisko

K rozsudku je připojeno odlišné stanovisko soudce Aleše Pejchala.

ROZSUDKY A ROZHODNUTÍ SOUDU PROTI JINÝM STÁTŮM

CIZINECKÉ PRÁVO

Rozsudek ze dne 30. července 2013 ve věci č. 948/12 – Berisha proti Švýcarsku

Senát druhé sekce Soudu čtyřmi hlasy proti třem rozhodl, že neudělením povolení k pobytu dětem stěžovatelů, které se narodily v Kosovu a později nelegálně pobývaly ve Švýcarsku, kde stěžovatelé získali povolení k pobytu, a rozhodnutím vyhostit děti stěžovatelů zpět do Kosova neporušily švýcarské orgány článek 8 Úmluvy.

(i) Okolnosti případu

První stěžovatel, původem z Kosova, žil na území Švýcarska od roku 1997. V březnu 2005 získal povolení k trvalému pobytu díky tomu, že se v únoru 2000 oženil se Švýcarkou. V srpnu 2006 bylo manželství rozvedeno. Stěžovatel se podruhé oženil v lednu 2007, tentokrát s druhou stěžovatelkou, která byla jako on původem z Kosova a se kterou se dlouhodobě znal a měl s ní v té době již tři děti. Tři měsíce na to stěžovatelka přicestovala za stěžovatelem do Švýcarska, nedlouho poté jí bylo uděleno povolení k pobytu. Ve formuláři předloženém stěžovatelce při vstupu do Švýcarska stěžovatelka nezodpověděla otázku týkající se jejich rodinných příslušníků. V prosinci 2007, tj. tři měsíce po získání povolení k pobytu, požádala o povolení k pobytu pro jejich tři nezletilé děti z důvodu sloučení rodiny. Této žádosti migrační úřad v dubnu 2009 nevyhověl mimo jiné s tím, že stěžovatelé při vstupu na území Švýcarska neinformovali tamní úřady o existenci svých tří dětí. I přesto v srpnu 2009 děti stěžovatelů utajeně vstoupily na území Švýcarska. V dubnu 2010 porodila stěžovatelka čtvrté dítě. V květnu 2010 stěžovatelé oznámili švýcarským úřadům, že jejich první tři děti pobývají posledních devět měsíců ve Švýcarsku nelegálně; uvedli přitom, že vzhledem ke zdravotnímu stavu a vyšší šanci na uzdravení jednoho z dětí bylo nutné děti bezodkladně převést do Švýcarska. Stěžovatelé nicméně neuspěli ve snaze o získání povolení k pobytu z důvodu sloučení rodiny pro své tři děti, a to ani v rámci soudního přezkumu na dvou stupních soudní soustavy.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K torzenému porušení článku 8 Úmluvy

Soud úvodem potvrdil, že ve smyslu čl. 8 odst. 1 Úmluvy existoval mezi stěžovateli a dvěma mladšími dětmi narozenými v Kosovu rodinný život. Pokud jde o jejich nejstarší dítě, které již v době rozhodnutí Sou-

du dosáhlo zletilosti, Soud tuto otázku nechal otevřenou.

Soud dále nastínil základní zásady ve vztahu k rozsahu povinností na poli článku 8 Úmluvy. Zopakoval, že zásady pro hodnocení negativních a pozitivních závazků vyplývajících z článku 8 Úmluvy jsou podobné. Musí být dosaženo spravedlivé rovnováhy mezi protichůdnými zájmy jednotlivce a společnosti jako celku (viz např. *Ahmut proti Nizozemsku*, č. 21702/93, rozsudek ze dne 28. listopadu 1996, § 63), v kontextu projednávané věci mezi zájmem stěžovatelů na rozvoj rodinného života ve Švýcarsku a zájmem státu kontrolovat imigraci. Pro stanovení rozsahu povinností státu musí Soud zkoumat okolnosti případu ve světle následujících zásad: (a) rozsah povinnosti určitého státu připustit na své území příbuzné již usídlených imigrantů se bude různit v závislosti na konkrétních okolnostech dotčených osob a na obecném zájmu; (b) stát má dle mezinárodního práva a v rámci svých smluvních závazků právo regulovat vstup cizinců na své území; (c) článek 8 nemůže být v kontextu imigrace chápán tak, že obsahuje obecnou povinnost respektovat výběr státu, kde si manželský pár přeje se usadit, a související povinnost povolit sloučení rodiny na území vybraného státu (viz např. *Gül proti Švýcarsku*, č. 23218/94, rozsudek ze dne 19. února 1996, § 38). Soud též poznamenal, že veškerá rozhodnutí týkající se dětí musí v první řadě zohledňovat jejich nejlepší zájmy (*Neulinger a Shuruk proti Švýcarsku*, č. 41615/07, rozsudek ze dne 6. července 2010, § 135).

Soud se dále zaměřil na použití uvedených zásad na okolnosti daného případu. Nesouhlasil s námitkou vlády, že pravým úmyslem stěžovatelů nebylo vždy jen to, aby se shledali se svými dětmi ve Švýcarsku, a zaujal názor, že poté, co druhá stěžovatelka získala povolení k pobytu, měli stěžovatelé trvale v úmyslu přivést své děti do Švýcarska. Opřel se přitom o svoji dosavadní judikaturu, podle níž z rozhodnutí rodičů usadit se v zahraničí bez dětí nelze dovozovat, že se rozhodli natrvalo nechat své děti ve státě původu a že zcela opustili myšlenku budoucího shledání (*Sen proti Nizozemsku*, č. 31465/96, rozsudek ze dne 21. prosince 2001, § 40).

Dále Soud řešil otázku, zda by pro rozvoj rodinného života mezi stěžovateli a jejich dětmi bylo nejvhodnějším řešením, aby děti přesídlily do Švýcarska. Uvedl, že je třeba odlišit situace, kdy děti dosáhnou věku, ve kterém už nejsou tak závislé na péči rodičů a ve kterém se zvyšuje jejich schopnost postarat se sami o sebe (viz např. *Benamar proti Nizozemsku*, č. 43786/04, rozhodnutí ze dne 5. dubna 2005), od situací, kdy dítě takového věku prozatím nedosáhlo a kdy rodičům brání

vážné překážky vrátit se do státu původu, např. pokud mají další děti, které se narodily a celý život žily ve státě, kam rodiče emigrovali (*Sen proti Nizozemsku*, cit. výše, § 39-42). Je třeba brát též v úvahu konkrétní okolnosti situace dítěte ve státě původu; faktor věku nepostačí (*Tuquabo-Tekle a ostatní proti Nizozemsku*, č. 60665/00, rozsudek ze dne 1. prosince 2005, § 47-52).

Ve vztahu k stěžovatelům Soud mimo jiné uvedl, že jejich rozhodnutí usadit se na území Švýcarska bylo vědomou volbou před možností zůstat ve státě původu. Stěžovatelům nebylo znemožněno rozvíjet svůj rodinný život, který existoval mnoho let předtím, než se stěžovatelé v roce 2007 vzali. Ač se první stěžovatel usadil na území Švýcarska již v roce 1997, pravidelně navštěvoval druhou stěžovatelku a své děti v Kosovu. Třetí dítě s ní měl v roce 2003 a podporoval je i finančně.

Co se týče situace tří dětí stěžovatelů, Soud byl toho názoru, že stále mají silné sociální a jazykové vazby na stát původu, kde vyrostly a mnoho let chodily do školy. Ve Švýcarsku nežily dostatečně dlouho na to, aby zcela ztratily vazby na stát původu. V Kosovu mají navíc stále silné rodinné vazby, protože tam žije jejich babička, která se o ně více než dva roky starala. Soud dále uvedl, že zdravotní stav jednoho z dětí by nepředstavoval překážku pro jeho návrat do státu původu, jelikož se již zlepšil. Děti mohou být finančně podporovány na dálku, a to s ohledem na skutečnost, že starší dvě měly v době vydání rozsudku Soudu 19 a 17 let. Pokud jde o nejmladší ze tří dětí, stěžovatelům nic nebrání navštěvovat je nebo se za ním přestěhovat zpět do Kosova, aby dohlédli na to, že jeho nejlepší zájmy jsou zajištěny.

Soud uzavřel, berouc v potaz i pochybení stěžovatelů ve vnitrostátním řízení, že nelze konstatovat, že by stát nedokázal nalézt spravedlivou rovnováhu mezi protichůdnými zájmy a že by překročil šíři prostoru pro uvážení. Článek 8 Úmluvy nezaručuje právo na výběr nejvhodnějšího místa pro rozvíjení rodinného života. K porušení článku 8 Úmluvy proto nedošlo.

(iii) Oddělená stanoviska

a) Nesouhlasné stanovisko soudkyně Jočiené a Karakaš

Soudkyně uvedly, že by stěžovatelé čelili vážným překážkám, pokud by se vrátili do státu původu. To tvoří důležitý aspekt testu přiměřenosti v případech vyhoštění cizinců, především dětí. Soudkyně byly toho názoru, že nevydání povolení k pobytu všem třem dětem stěžovatelů nebylo v jejich nejlepším zájmu. Pokud jde o nejmladší dítě, soudkyně svůj názor odůvodnily mimo jiné tím, že dítěti bylo teprve sedm let v době, kdy za něj jeho matka požádala o udělení pobytu ve Švýcarsku, a že se ve Švýcarsku, především ve škole, výborně etablovalo. Co se týče starších dvou dětí, ty byly dle názoru soudkyně ve Švýcarsku také dobře integrovány. Soudkyně proto shrnuly, že účinné užívání rodinných práv bude v projednávané věci

možné pouze tehdy, pokud všichni členové rodiny zůstanou ve Švýcarsku. Nevydání povolení k pobytu dětem stěžovatelů nebylo přiměřeným opatřením a Švýcarsko překročilo svůj prostor pro uvážení. Výkonem tohoto rozhodnutí by došlo k porušení článku 8 Úmluvy.

b) Částečně nesouhlasné stanovisko soudce Sajó

Soudce souhlasil s disentuujícími soudkyněmi, pokud jde o nejmladší ze tří dětí. K druhému dítěti uvedl, že by jej nechal dokončit střední školu ve Švýcarsku. S názorem většiny se naopak ztotožnil ve vztahu k nejstaršímu dítěti.

Rozsudek ze dne 5. září 2013 ve věci č. 886/11 – K. A. B. proti Švédsku

Senát páté sekce Soudu pěti hlasy proti dvěma rozhodl, že realizací vyhoštění stěžovatele, neúspěšného žadatele o azyl, do Somálska by nedošlo k porušení článků 2 a 3 Úmluvy, protože se tamní celková situace zlepšila.

(i) Okolnosti případu

Stěžovatel, somálský občan pocházející z hlavního města Mogadišu a člen *Sheikalského* klanu, požádal v dubnu 2009 ve Švédsku o azyl. V rámci azylového řízení uvedl, že téměř celý dosavadní život prožil v Mogadišu, kde také v letech 1992 až 2005 pracoval jako administrativní pracovník pro humanitární organizaci přidruženou k hnutí Kvakerů („*American Friends Service Community*“, dále jen „*AFSC*“). V roce 2007 mu bylo telefonicky vyhrožováno od osob údajně spjatých s islámskými soudy, aby přestal šířit křesťanství. Telefonické vyhrožování pokračovalo začátkem roku 2009, avšak tentokrát od skupiny *Al-Šabáb*. Členové této skupiny dokonce hledali stěžovatele v jeho bydlišti. Na to stěžovatel opustil Somálsko. V azylovém řízení především namítal, že by mu při návratu do Somálska hrozilo nebezpečí vážného ublížení od skupiny *Al-Šabáb*; jeho klan by ho nedokázal ochránit. Azylové žádosti stěžovatele, a to včetně soudního přezkumu, nebylo ve Švédsku vyhověno. Tvrzení stěžovatele byla dle názoru švédských azylových orgánů nepodložená a nekonzistentní. Stěžovatel se navíc mohl přesídlit do *Somalilandu*, kde žily některé jeho děti. V lednu 2011 vydal Soud předběžné opatření zamezující realizaci vyhoštění stěžovatele zpět do Somálska.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud zkoumal namítané porušení článků 2 a 3 Úmluvy společně. Nejprve zopakoval základní zásady posuzování stížností v případech vyhoštění. K porušení článku 3 vyhošťujícím státem dochází tam, kde existují závažné důvody domnívat se, že dotyčné osobě, bude-li vyhoštěna, hrozí reálné nebezpečí špatného zacházení ve smyslu článku 3 Úmluvy (viz např. *Saadi proti Itálii*, č. 37201/06, rozsudek velkého senátu ze dne 28.

února 2008, § 124-125). Soud přitom zkoumá předvídatelné důsledky vrácení stěžovatele do cílové země, s ohledem na tamní celkovou situaci a jeho osobní situaci (*Vilvarajah a ostatní proti Spojenému království*, č. 13163/87 a další, rozsudek ze dne 30. října 1991, § 108).

Pokud jde o obecnou situaci v Somálsku, Soud zmínil svůj rozsudek ve věci *Sufi a Elmi proti Spojenému království*, ve kterém konstatoval, že násilí v Mogadišu dosahovalo takové intenzity, že kdokoliv ve městě byl v reálném nebezpečí zacházení v rozporu s článkem 3 Úmluvy (č. 8319/07 a 11449/07, rozsudek ze dne 28. června 2011, § 250). Soud však v této souvislosti připomněl, že jen v extrémních případech obecného násilí bude jednotlivec samotným návratem do tohoto prostředí vystaven skutečnému nebezpečí zacházení v rozporu s článkem 3 (*NA. proti Spojenému království*, č. 25904/07, rozsudek ze dne 6. srpna 2008, § 115; *Sufi a Elmi proti Spojenému království*, cit. výše, § 218), a dodal, že závěr vyslovený v rozsudku ve věci *Sufi a Elmi* je neoddelitelně spjat se situací v Somálsku v době vynesení tohoto rozsudku. Rozhodující jsou však současné podmínky v cílové zemi.

Soud se dále zabýval konkrétními okolnostmi projednávané věci. Nejprve se zaměřil na možnost vnitřního přesídlení, jejíž použití závisí na splnění záruk, že příslušná osoba musí být schopna do dané (bezpečné) oblasti cestovat, vstoupit na její území a usadit se tam. Vzhledem k tomu, že švédské úřady hodlaly stěžovatele vyhostit do *Somalilandu* namísto Mogadiša, zjišťoval Soud splnění těchto záruk právě v souvislosti s regionem *Somaliland*. S odkazem na zprávy od Pohraniční a imigrační agentury Spojeného království a UNHCR Soud uvedl, že somálští občané by nebyli schopni vstoupit a usadit se na území *Somalilandu*, pokud by se tam nenarodili či by neměli silné vazby k tomuto regionu, konkrétně k místnímu klanu *Isaaq*. Bez ochrany tohoto klanu by čelili trvalé hrozbě vystěhování. Soud měl za to, že stěžovatel s tímto klanem není žádným způsobem spjat (je členem *Sheikal-ského* klanu). Ač se zdá, že v daném regionu žije nejméně jedno z jeho dětí, resp. i kdyby v daném regionu žila jeho rodina, byl Soud přesvědčen, že by to nestačilo k zabezpečení vstupu a usazení se v *Somalilandu*. Soud uzavřel, že existuje reálné nebezpečí, že by stěžovatel neměl jinou alternativu, než se přesunout do jiných oblastí Somálska, jako je například Mogadišu, město původu stěžovatele.

Soud proto dále zkoumal intenzitu násilí v Mogadišu. Ze zpráv vládních agentur a nevládních organizací, ze kterých Soud vycházel, je od roku 2011 patrná zlepšující se bezpečnost situace i snižující se úroveň násilí ve městě. *Al-Šabáb* ztratil kontrolu nad městem, z města není první linie boje a ustalo ostřelování. Došlo ke zlepšení každodenního života civilistů, klesl počet civilních obětí a útoky nejsou cíleny na civilní obyvatelstvo. Úmrtí civilistů ovšem zůstávají na denním po-

řádku. Lidé se zpět do Mogadiša vrací, ačkoliv prozatím zřejmě v nevelkém počtu. I když Soud naznal, že bezpečnostní a lidskoprávní situace je ve městě vážná a nestabilní, uvedl, že nedosahuje takové intenzity, aby každému, kdo se tam nachází, hrozilo reálné nebezpečí zacházení v rozporu s článkem 3 Úmluvy.

Poté se Soud zaměřil na osobní situaci stěžovatele. Vyšel ze zjištění švédských azylových orgánů. Vyjádřil pochybnosti o důvěryhodnosti stěžovatele, protože ten v rámci azylového řízení předložil protichůdné a nekonzistentní informace. Stěžovatel nebyl schopen dodat dostatečně detailní informace o jeho zaměstnání pro AFSC a spojení s údajným vyhrožováním. Nadto ani nedoložil, že se vyhrožování odehrálo v době, kdy žil v Mogadišu. Stěžovatel navíc nepatří k žádné skupině, která by byla pronásledována hnutím *Al-Šabáb*. Soud proto shrnul, že stěžovatel bez důvodných pochybností neprokázal, že by mu hrozilo reálné nebezpečí zabití nebo špatného zacházení po návratu do Somálska. Realizace jeho vyhoštění by proto nebyla v rozporu s články 2 a 3 Úmluvy.

(iii) Oddělené stanovisko soudkyně Power-Forde sdílené soudcem Zupančičem

Soudci kritizovali rozhodnutí Soudu především z pohledu nedostatků při zkoumání čtyř faktorů, dle kterých Soud zjišťoval, zda obecná situace v Mogadišu způsobuje reálné nebezpečí pro každého, kdo se tam nachází. Upozornili, že Soud by měl důkladně posuzovat (i) obecnou míru násilí; (ii) počet civilních obětí; (iii) počet vnitřně přesídlených osob; (iv) nepředvídatelnost a rozšířenost konfliktu (viz *Sufi a Elmi proti Spojenému království*, cit. výše, § 248). Uvedli, že Soud se pouze stručně zabýval prvními dvěma faktory, přičemž zcela pominul masivní vnitřní přesídlování osob a nepředvídatelnost proměnlivé situace v Mogadišu. I když podle některých zdrojů došlo ke snížení obecné míry násilí v Mogadišu, skupina *Al-Šabáb* stále zůstává přítomna ve městě a provádí útoky, včetně těch sebevražedných, což dopadá i na běžné obyvatelstvo. Zprávy, z nichž Soud vycházel a dle kterých se počet civilních obětí snížil, také uvádějí, že je velmi složité, ne-li nemožné, určit jejich konkrétní počet. Oběti z řad civilistů zůstávají na denním pořádku. Soud také chybně vyhodnotil riziko na poli článku 3 Úmluvy, jelikož nezohlednil množství vnitřně přesídlených osob v Mogadišu, jejichž počet se od roku 2010 výrazně zvýšil, a bídné humanitární podmínky, včetně problematického přístupu k humanitární pomoci. V neposlední řadě disentuující soudci poukázali na nepředvídatelnost, nestabilitu a proměnlivost konfliktu, což prezentovali na zvýšeném počtu svévolného zadržování, cíleného zabíjení a existenci hromadných poprav civilistů silami přidruženými k vládě, a to konkrétně v oblastech, ze kterých se skupina *Al-Šabáb* stáhla. Situace v Mogadišu se tedy za poslední dva roky změnila natolik, aby bylo možné se odchýlit od závěrů

stanovených Soudem v rozsudku ve věci *Sufi a Elmi proti Spojenému království* (cit. výše).

ČINNOST POLICIE

Rozsudek ze dne 24. září 2013 ve věci č. 74010/11 – Dembele proti Švýcarsku

Senát druhé sekce Soudu rozhodl šesti hlasy proti jednomu, že v souvislosti se zadržením stěžovatele policijní hlídkou došlo k porušení článku 3 Úmluvy v jeho hmotněprávní části. Pět hlasy proti dvěma konstatoval, že v souvislosti s následným vyšetřováním jednání policistů došlo také k porušení procesní části daného ustanovení Úmluvy.

(i) Okolnosti případu

Stěžovatel, původem z Burkiny Faso a žijící v Ženevě, byl v květnu 2005 zadržen dvěma policisty za účelem kontroly totožnosti. Po incidentu tvrdil, že byl brutálně zbit, vystaven rasistickým urážkám a že mu bylo vyhrožováno smrtí. Policisté naopak později uváděli, že stěžovatel odmítl předložit doklady totožnosti, několikrát odmítl uhasit svou cigaretu, následně se při pokusu policistů naložit ho do vozidla pokusil utéct, přičemž proti němu muselo být použito obušku. Ten byl při zákroku o stěžovatele zlomen a stěžovatel jednoho z policistů pokoušel.

Po incidentu byl stěžovatel pro bolesti v rameni odvezen do nemocnice, kde lékař konstatoval zlomeninu klíční kosti. Lékařské prohlídce byli ještě téhož dne večer podrobeni oba policisté, přičemž u obou lékař konstatoval drobnější zranění.

Následujícího dne bylo proti stěžovateli pro jeho jednání vůči zasahujícím policistům zahájeno trestní stíhání. Stěžovatel naopak podal trestní oznámení vůči oběma policistům, státní zástupce nicméně v srpnu 2007 věc odložil. Federální soud v listopadu 2008 jeho rozhodnutí zrušil, když podle něj vyšetřování nebylo ve světle požadavků vyplývajících z článku 3 Úmluvy dostatečně důkladné a nařídil znovuotevření věci s tím, že bylo namístě zejména ověřit, zda byla – mimo zranění ramene stěžovatele – ověřena rovněž existence zranění na dalších částech těla. V rámci obnoveného vyšetřování byli vyslechnuti lékař a dvě sestry, kteří stěžovatele v den incidentu přijali v nemocnici; všichni existenci dalších zranění stěžovatele v zásadě vyloučili. Jako svědky vyslechl vyšetřující soudce rovněž manželku a přítele stěžovatele, kteří se měli na místo incidentu dostavit v okamžiku, kdy stěžovatel již seděl v autě. Na žádost advokáta stěžovatele ověřil soudce také osobní složky příslušných policistů, ze kterých bylo zjištěno, že policisté dříve žádným stížnostem na násilné jednání či slovní urážky rasistické povahy nečelili.

V červenci 2010 vyšetřující soudce věc bez sdělení obvinění vrátil státnímu zástupci, ten ji v listopadu 2010

odložil a soud v únoru 2011 jeho rozhodnutí potvrdil mj. s odůvodněním, že policisté nepřekročili své pravomoci, přičemž jejich zákrok byl odůvodněný a přiměřený, důkazní materiál byl dostatečný a další stěžovatelem navrhované důkazy nebylo třeba provádět. Nebylo podle něj třeba provést ani znalecký posudek týkající se původu zlomení obušku, neboť tato otázka byla již posouzena v rámci vnitřního vyšetřování policie a tak jako tak by neprokázala počet a intenzitu ran, které stěžovatel obuškem obdržel. S námitkami vznesenými mj. na poli článků 3, 6 a 13 Úmluvy se stěžovatel obrátil opět, tentokrát neúspěšně, na Federální soud, který jeho stížnost v září 2011 odmítl.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Ve své stížnosti podané k Soudu stěžovatel napadal jednak samotný průběh incidentu, během něhož se měli policisté na stěžovateli dopustit jednání v rozporu s článkem 3 Úmluvy, jednak následné vyšetřování tohoto jednání, které podle stěžovatele nesplňovalo požadavky vyplývající z procesní části zmíněného ustanovení Úmluvy.

a) K torzenému porušení článku 3 Úmluvy v jeho hmotněprávní části

Soud nejprve připomněl, že v případech zjišťování identity či výsledků jednotlivců ze strany policie musí být jakékoli užití fyzické síly odůvodněné a přiměřené okolnostem (*Rehbock proti Slovinsku*, č. 29462/95, rozsudek ze dne 28. listopadu 2000, § 76). V případech fyzického odporu či rizika násilného jednání ze strany kontrolovaných osob může být určitá forma donucení nezbytná (*Sarigiannis proti Itálii*, č. 14569/05, rozsudek ze dne 5. dubna 2011, § 61), přičemž v minulosti Soud za takové případy označil např. tzv. „pasivní odpor“ (*Milan proti Francii*, č. 7549/03, rozsudek ze dne 24. ledna 2008, § 59), pokus o útěk (*Caloc proti Francii*, č. 33951/96, rozsudek ze dne 20. července 2000, § 100-101) či odmítnutí podrobit se osobní prohlídce (*Borodin proti Rusku*, č. 41867/04, rozsudek ze dne 6. listopadu 2012, § 119-121).

Zatímco ze skutkových zjištění nebylo zřejmé, zda stěžovatel skutečně odmítl předložit policistům své doklady, sporu nebylo o tom, že odmítl opakovaně uhasit cigaretu, na výzvy policistů reagoval rázně, odmítl si lehnout na zem, jakmile se situace vyostřila, následně se vytrhl a pokusil se o útěk. Za těchto okolností bylo proto podle Soudu použití donucovacích prostředků ze strany policistů odůvodněné. Současně však vzhledem k tomu, že povaha zranění stěžovatele, tj. zlomená klíční kost, v důsledku něhož byl stěžovatel po dobu 21 dní v pracovní neschopnosti, bezpochyby přesahovala práh závažnosti potřebný pro použití článku 3 Úmluvy, bylo proto třeba posoudit, zda byl postup policistů rovněž přiměřený.

S ohledem na závěry lékaře vnitrostátní soudy konstatovaly, že zranění bylo s největší pravděpodobností způsobeno pádem a fyzická síla byla ze strany policistů

tů použita přiměřeně. S jejich odůvodněním se však Soud neztotožnil, když na jednání policistů bylo podle něj třeba nahlížet jako na celek. Stěžovatel nebyl ozbrojen ani nedisponoval žádnými nebezpečnými předměty. Kromě toho, že odmítl uhasit cigaretu, před incidentem policisty nezranil ani se o to nepokusil a jeho chování se dalo charakterizovat jako pasivní odpor. V takovém případě bylo použití obušku samo o sobě neodůvodněné, ať už jím příslušné zranění bylo skutečně způsobeno či nikoliv. Užití fyzické síly ze strany policistů bylo proto v daném případě nepřiměřené a k porušení článku 3 Úmluvy v jeho hmotněprávní části došlo.

b) K torzenému porušení článku 3 Úmluvy v jeho procesní části

Soud se nejprve zabýval otázkou přijatelnosti, když podle švýcarské vlády stěžovatel pozbyl postavení oběti porušení Úmluvy ohledně řízení, které předcházelo rozhodnutí Federálního soudu z listopadu 2008. Ačkoliv Soud připustil, že daným rozhodnutím Federální soud výslovně uznal, že došlo k porušení procesní části článku 3 Úmluvy, připomněl zásadu, podle které musí být pro účely ztráty postavení oběti porušení Úmluvy na vnitrostátní rovněž napraveno. Námitku vlády potom zamítl, když zdůraznil, že s ohledem na plynutí času od předmětného incidentu až po konečné rozhodnutí ve věci je třeba – za účelem posouzení účinnosti vyšetřování – na vyšetřování jednání policistů v dané věci pohlížet jako na celek a nelze je rozdělovat na dvě samostatná řízení.

K odůvodněnosti příslušné námitky Soud připomněl zásadu, podle které předloží-li určitá osoba hájitelné tvrzení o tom, že byla ze strany příslušníků policie podrobena zacházení v rozporu s článkem 3 Úmluvy, příslušné ustanovení ve spojení s obecnou povinností vyplývající z článku 1 Úmluvy implicitně vyžaduje, aby na vnitrostátní úrovni proběhlo úřední vyšetřování, které musí být způsobilé vést k zjištění a potrestání viníků (viz *El Masri proti Bývalé jugoslávské republice Makedonie*, č. 39630/09, rozsudek velkého senátu ze dne 13. prosince 2012, § 182).

Stěžovatel namítal v souvislosti s porušením článku 3 Úmluvy v jeho procesní části mj. dvě období nečinnosti v trvání jednoho roku a čtyř měsíců a více než devíti měsíců v letech 2005 až 2007 a dále dva průtahy způsobené vyšetřujícím soudcem v trvání tří a šesti měsíců v období po zrušujícím rozhodnutí Federálního soudu z listopadu 2008.

Soud zdůraznil, že od zadržení stěžovatele po odložení věci státním zástupcem v listopadu 2010 uplynulo více než pět a půl roku, přičemž samotné řízení následující po zrušujícím rozhodnutí Federálního soudu z listopadu 2008 trvalo téměř dva roky. S ohledem na závažnost tvrzení stěžovatele a poměrnou jednoduchost řízení (s ohledem na počet osob, kterých se incident týkal, a na to, že vyšetřování se omezilo toliko na výslech pěti svědků a malý počet materiálních snadno

dostupných důkazů), byly průtahy v řízení neospravedlnitelné. Zásadní otázkou vyšetřování bylo objasnění původu zranění klíční kosti stěžovatele. V této souvislosti Soud zkritizoval zejména rozhodnutí nenarídit provedení nezávislého znaleckého posudku zaměřeného na důvod zlomení obušku. S ohledem na výše uvedené proto konstatoval, že vyšetřování nebylo v projednávaném případě účinné a k porušení článku 3 Úmluvy došlo i v jeho procesní části.

(iii) Oddělená stanoviska

K rozsudku připojila nesouhlasné stanovisko soudkyně Keller, podle které při posuzování, zda došlo k zacházení zakázanému článkem 3 Úmluvy, měl být větší důraz kladen na úlohu vnitrostátních orgánů. Daná věc byla řádně posouzena na několika úrovních soudní soustavy, přičemž byly provedeny důkazy, ze kterých s výjimkou výpovědi manželky stěžovatele jasně vyplývalo, že policisté se nepřiměřeného násilí nedopustili. Soud by se od závěrů vnitrostátních orgánů přitom měl odchýlit jen ve zcela výjimečných případech a takový přístup by měl také odůvodnit, což v projednávané věci neučinil. Soudkyně v této souvislosti také zdůraznila roli Federálního soudu, který na vnitrostátní úrovni sám konstatoval porušení daného ustanovení Úmluvy s výslovným odkazem na judikaturu Soudu. Vady v počáteční fázi vyšetřování byly jeho rozhodnutím z listopadu 2008 napraveny a v následujícím řízení již k průtahům ani k jiným pochybením nedošlo. Soudkyně se proto neztotožnila s většinou ohledně výroků jak v hmotněprávní, tak v procesní části článku 3 Úmluvy. Ke stanovisku soudkyně Keller se ohledně procesní části článku 3 Úmluvy připojil také soudce Sajó.

Rozhodnutí ze dne 3. září 2013 ve věci č. 58497/11 – Robineau a ostatní proti Francii

Senát páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že stížnost, podle níž státní orgány v rozporu s jejich pozitivními závazky vyplývajícími z článku 2 Úmluvy nezabrány smrti M. R. (manžela, otce a syna stěžovatelů), je nepřijatelná pro zjevnou neopodstatněnost.

(i) Okolnosti případu

V říjnu 2003 byl M. R., praktický lékař, zadržen v souvislosti s podezřením ze spáchání trestného činu pohlavního zneužívání. Bezprostředně po skončení dvoudenního zajištění na policii, během kterého M. R. odmítal přijímat potravu – psychiatr nicméně konstatoval, že M. R. netrpěl duševní poruchou, byl ve stabilní náladě a předmětné události nijak zvláště emočně neprožíval – byl za doprovodu dvou policistů předveden před státního zástupce, který proti M. R. následně oficiálně zahájil trestní stíhání. V příslušné budově soudu, v běžné a nijak nezabezpečené místnosti nacházející se v prvním patře, bylo M. R. umožněno setkat se svou advokátkou. Ta se na místo dosta-

vila, eskortující policisté M. R. sejmuli pouta a za účelem zajištění důvěrnosti rozhovoru opustili místnost, přičemž dění v místnosti mohli sledovat pouze skrze prosklený výklenek. Asi po dvaceti minutách rozhovoru M. R. vstal, zamířil k oknu, z něhož (přibližně z výšky osmi až deseti metrů) vyskočil. V důsledku zranění krátce po pádu zemřel. V rámci vyšetřování incidentu bylo následně vyslechnuto několik policistů nacházejících se na chodbě před místností v rozhodné době, kteří shodně uvedli, že M. R. se před skokem z okna jevil jako klidný. Této skutkové verzi přisvědčila i advokátka, která připustila, že M. R. se zdál být unavený a zdrcený, a potvrdila, že policisté místnost před rozhovorem opustili. Tito vypověděli, že tak učinili právě na žádost advokátky. Všechny vyslechnuté osoby se nakonec shodly na tom, že v daném případě se jednalo o sebevraždu.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelé, příbuzní M. R., namítali, že státní orgány v rozporu s jejich pozitivními závazky na poli článku 2 Úmluvy neochránily život M. R. tím, že nezabránily jeho sebevraždě. Podle stěžovatelů je nutné u předváděných osob počítat s možností, že se o sebevraždu pokusí, přičemž s ohledem na daný případ poukazovali mj. na závěry psychiatra, podle kterého byl M. R. z dané situace vyděšen, odmítal přijímat potravu a zaujal pozici člověka otřeseného závažností skutků, které jsou mu přičítány.

Soud připomenul svou ustálenou judikaturu, podle které z článku 2 Úmluvy vyplývá mj. také pozitivní závazek států přijmout nezbytná opatření za účelem ochrany života osob spadajících pod jejich jurisdikci, a to nejen vůči zásahům ze strany třetích osob, ale – za určitých okolností – i vůči sobě samým. Pokud se týče rizika sebevraždy osob zbavených svobody v rámci trestního řízení, tento závazek vzniká v situaci, kdy státní orgány v daném okamžiku věděly nebo měly vědět, že v případě dané osoby takové reálné a bezprostřední riziko existuje. Pro posouzení, zda v takovém případě státní orgány výše uvedený závazek splnily, je třeba posoudit, zda neopomenuly přijmout všechna rozumná opatření, aby příslušné riziko zmenšily či destruktivnímu jednání dané osoby zabránily. I v případě, že existence takového rizika není prokázána, mají bezpečnostní sbory povinnost přijmout určitá minimální preventivní opatření za účelem ochrany zdraví osob zbavených svobody (viz např. *Eremiášová a Pechová proti České republice*, č. 23944/04, rozsudek ze dne 16. února 2012, § 110, a *Mižigárová proti Slovensku*, č. 74832/01, rozsudek ze dne 14. prosince 2010, § 89). Ohledně osob zadržených policií Soud již v minulosti konstatoval, že tyto se, stejně jako osoby ve výkonu trestu, nacházejí ve srovnatelně zranitelném postavení a výše uvedené závazky státních orgánů zde proto platí bez rozdílu. Nezbytnost těch kterých opatření potom vyplývá z individuálních okol-

ností případu a rozhodně nelze říci, že v případě osob zbavených svobody existuje obecné riziko sebepoškození; státní orgány mají výše uvedenou povinnost „minimální obezřetnosti“ vyplývající z článku 2 Úmluvy pouze v situaci, kdy se mohou pokusu o sebevraždu důvodně obávat (*Younger proti Spojenému království*, č. 57420/00, rozhodnutí ze dne 7. ledna 2003).

Soud zejména s ohledem na výpovědi svědků i závěry psychiatra nedospěl k závěru, že si státní orgány rizika sebevraždy M. R. byly či měly být vědomy, přičemž argument, podle kterého M. R. v době zadržení odmítal stravu, pro opačný závěr nestačil. Při posouzení, zda státní orgány přijaly v době schůzky M. R. s jeho advokátkou minimální preventivní opatření za účelem ochrany zadrženého, hrála pro závěr Soudu klíčovou roli skutečnost, že eskortující policisté opustili místnost za účelem zajištění důvěrnosti rozhovoru, přičemž zadrženého mohli dále sledovat. K námitce stěžovatelů, podle kterých se měl rozhovor odehrávat v zabezpečené místnosti, Soud připustil, že v daném případě bylo vhodné, aby existoval jasný právní rámec, který by stanovil pravidla pro zajištění bezpečnosti předváděné osoby tak, aby posouzení psychického stavu zadrženého a existence rizika sebevraždy nespočívalo toliko na eskortujících policistech. S ohledem na své závěry ohledně vědomí policistů o existenci rizika sebevraždy však Soud přesto nedospěl k závěru, že příslušná preventivní opatření byla nedostatečná. Projednávanou věc odlišil od případu *Eremiášová a Pechová* (rozsudek cit. výše), kde policisté zjevně přijali určitá opatření, ze kterých bylo možné dovodit, že s možností útěku zadrženého počítali. Na rozdíl od posledně zmíněného případu, kdy zadržený byl pod plnou kontrolou policistů, kteří jej v době incidentu vedli z toalet do jiné místnosti, došlo nakonec v projednávané věci k incidentu v době důvěrného rozhovoru s advokátkou. Stížnost byla proto podle Soudu zjevně neopodstatněná.

INSOLVENCE OBCE

Rozsudek ze dne 24. září 2013 ve věci č. 43870/04 – De Luca proti Itálii

Senát druhé sekce Soudu jednomyslně shledal porušení článku 1 Protokolu č. 1 a čl. 6 odst. 1 Úmluvy, ke kterému došlo tím, že Itálie neumožnila zahájit či pokračovat v exekučním řízení proti obci, která se stala insolventní.

(i) Okolnosti případu

Italské město Benevento se v prosinci 1993 v souladu s legislativním nařízením z roku 1989 prohlásilo insolventní. Správa financí města byla svěřena mimořádnému likvidačnímu výboru (dále jen „výbor“). Novela legislativního nařízení z roku 2000 stanovila, že nemůže být zahájeno žádné vykonávací řízení týkající se

dluhů zařazených na seznam sestavený výborem. Po dobu insolvence zároveň nemohly být po dané obci vyžadovány zákonné úroky z prodlení či jiné kompenzace vyrovnávající inflaci. Zákon z roku 2004 toto pravidlo dále rozšiřoval i na pohledávky, které byly potvrzeny soudním rozhodnutím vydaným po prohlášení insolvence.

Stěžovatel podal v roce 1992 proti městu žalobu na náhradu škody. V listopadu 2003 bylo městu uloženo zaplatit stěžovateli náhradu škody ve výši cca 17 600 eur. V červnu 2005 výbor uznal, že město stěžovateli dluží cca 42 000 eur. V únoru 2006 výbor nabídl stěžovateli smírné urovnání sporu tím, že mu město zaplatí 80 % dlužné částky. Stěžovatel nabídku odmítl.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) K tvrzenému porušení článku 1 Protokolu č. 1

Stěžovatel namítal, že neměl možnost dosáhnout výkonu rozhodnutí, které městu nařizovalo uhradit způsobenou škodu.

Soud úvodem zopakoval, že „nárok“ může představovat „majetek“ ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1, pokud je uznán vykonatelným titulem (srov. *Řecké rafinerie Stran (Stran Greek Refineries) a Stratis Andreadis proti Řecku*, č. 13427/87, rozsudek ze dne 9. prosince 1994, § 59, či *Burdov proti Rusku*, č. 59498/00, rozsudek ze dne 7. května 2002, § 40). V projednávané věci nicméně v důsledku insolvence města a italských právních předpisů stěžovatel nemohl vyvolat zahájení exekučního řízení vůči městu, které neplnilo dluh, čímž bylo zasaženo do jeho práva na pokojné užívání majetku. Italské orgány tak tím, že neumožnily výkon soudního rozhodnutí vůči městu Benevento, zabránily stěžovateli nabytí peníze, jejichž nabytí mohl důvodně očekávat.

I kdyby stěžovatel přijal nabídku smírného urovnání sporu, přišel by o 20 % dlužné částky a byl by nucen se vzdát úroků z prodlení a částky určené k vyrovnání inflace. Soud odmítl argument vlády, že výjimečné okolnosti insolvence města odůvodňují nesplacení dluhu v plné výši a že nabídka úhrady 80 % dlužné částky je výrazem snahy o rovné zacházení se všemi věřiteli. Finanční obtíže nezbavují obec povinnosti zaplatit pohledávky přiznané pravomocnými soudními rozsudky. Soud proto uzavřel, že došlo k porušení článku 1 Protokolu č. 1.

b) K tvrzenému porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy

Stěžovatel dále namítal, že neexistovaly žádné právní prostředky, kterými by se mohl domoci výkonu soudního rozhodnutí. Též uvedl, že správa financí insolventního města byla svěřena správnímu orgánu a stěžovatel nemohl vyvolat dohled nad jeho činností a průběhem reorganizace.

Soud připomněl, že výkon soudních rozhodnutí musí být pojímán jako nedílná součást soudního řízení ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy a že právo na přístup

k soudu by bylo iluzorní, kdyby vnitrostátní právní řád umožňoval, aby závazné soudní rozhodnutí zůstalo neúčinné (srov. *Hornsby proti Řecku*, č. 18357/91, rozsudek ze dne 19. března 1997, § 40, nebo *Burdov proti Rusku* (č. 2), č. 33509/04, rozsudek ze dne 15. ledna 2009, § 65).

Soud uznal, že právní úprava v projednávaném případě sledovala legitimní cíl, kterým bylo zajištění rovného zacházení se všemi věřiteli. Nemožnost zahájit exekuční řízení proti obci až do okamžiku, než dojde ke schválení vyúčtování předloženého výborem, ovšem Soud považoval za nepřiměřené, neboť dobu trvání tohoto procesu nemohl stěžovatel nijak ovlivnit. Ačkoliv tedy v projednávané věci bylo město prohlášeno za insolventní v roce 1993, ani ke dni rozhodování Soudu nebyl Soud informován o tom, zda takové vyúčtování již bylo schváleno. Přestože byl nárok stěžovatele vnitrostátním soudem uznán v listopadu 2003, byl stěžovateli po nepřiměřeně dlouhou dobu odepřen přístup k soudu. Soud proto shledal, že byl porušen čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

NÁJEMNÍ VZTAHY

Rozsudek ze dne 18. července 2013 ve věci č. 7177/10 – Brežec proti Chorvatsku

Senát první sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že v projednávané věci došlo k porušení práva na respektování obydlí dle článku 8 Úmluvy tím, že vnitrostátní soudy neposkytly stěžovateli dostatečné procesní záruky před nepřiměřeným zásahem do jejich Úmluvou zaručených práv.

(i) Okolnosti případu

Stěžovatelce, bývalé zaměstnankyni státem vlastněného podniku Mlini Hotels, byla roku 1970 přidělena do užívání byt v obci Mlini. V roce 1997 došlo k privatizaci nemovitosti, v níž se nacházel tento byt. Soukromá společnost Mlini Hotels se následně v květnu 2005 obrátila na Městský soud v Dubrovniku s návrhem na vyklizení bytu, neboť dle jejího mínění stěžovatelka užívala byt bez platného právního titulu. V prosinci 2005 soud vyhověl žalobkyni a nařídil vyklizení bytu. V odůvodnění uvedl, že stěžovatelka nikdy nemohla požívat ochrany, která náleží nájemci v nájemním vztahu, neboť předmětná bytová jednotka jí, stejně jako ostatním zaměstnancům, byla přidělena pouze dočasně po dobu trvání pracovního vztahu. V lednu 2006 podala stěžovatelka odvolání, v němž mimo jiné poukázala na smlouvu, která ji opravňuje k užívání bytu, jejíž kopii sice obdržela, nicméně s odstupem času a v důsledku války v bývalé Jugoslávii ji již nebyla schopna předložit. Dle přesvědčení stěžovatelky však lze existenci této listiny prokázat svědeckými výpověďmi i jejím výsledkem. Stěžovatelka dále argumentovala, že užívala-li předmětný byt po dobu více než 35 let, nelze v jejím případě hovořit o dočasné

povaze užívání bytu. Krajský soud v Dubrovníku v lednu 2008 odvolání stěžovatelky zamítl s odůvodněním, že pokud se stěžovatelka dovolávala existence listiny, která ji opravňuje k užívání bytu, bylo především její procesní povinností unést důkazní břemeno a tuto listinu soudu předložit. Návrh na doplnění dokazování o výslech svědků, ostatních uživatelů dané budovy, soud považoval za neurčitý, neboť stěžovatelka neidentifikovala v souladu s platnou právní úpravou jednotlivé svědky a opomněla uvést, jaké skutečnosti by měly být jejich výslechem objasněny. Ústavní stížnost stěžovatelky byla zamítnuta v červnu 2009. Vykonávací řízení bylo zastaveno, neboť stěžovatelka byt v listopadu 2010 vyklidila dobrovolně. Dle vyjádření stěžovatelky tak učinila pod bezprostřední hrozbou nuceného vyklizení nemovitosti.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K tvrzenému porušení článku 8 Úmluvy

V řízení před Soudem stěžovatelka namítala především porušení práva na respektování obydlí zaručeného článkem 8 Úmluvy.

Soud v první řadě posuzoval, zda je možné považovat předmětnou bytovou jednotku za „obydlí“ ve smyslu článku 8 Úmluvy. S odkazem na ustálenou judikaturu Soud připomněl, že obydlí je autonomním pojmem nezávislým na vnímání dle vnitrostátního práva. Nelze jej tedy chápat toliko restriktivně jako prostory, které byly zřízeny a jsou obývány v souladu se zákonem (srov. *Buckley proti Spojenému království*, č. 20348/92, rozsudek ze dne 29. září 1996, § 54). Naopak určení, zda se v konkrétním případě jedná o obydlí ve smyslu článku 8, bude záležet na souhrnu skutkových okolností, zejména pak na existenci dostatečné a trvající vazby osoby k danému místu (viz *Prokopovich proti Rusku*, č. 58255/00, rozsudek ze dne 18. listopadu 2004, § 36). Jelikož nebylo mezi účastníky řízení sporu o tom, že stěžovatelka obývala předmětný byt minimálně po dobu 39 let, není dle mínění Soudu důvodu pochybovat, že na straně stěžovatelky musela být dána dostatečná a trvající vazba k předmětnému bytu, který představoval její obydlí ve smyslu článku 8 Úmluvy.

Soud dále uvedl, že příkaz k vyklizení předmětného bytu sám o sobě představuje zásah do práva stěžovatelky, a to bez ohledu na skutečnost, že nakonec nedošlo k nucenému vyklizení nemovitosti, neboť stěžovatelka pod tlakem okolností byt vyklidila dobrovolně. Následně Soud konstatoval, že příkaz k vyklizení bytu byl vydán na základě zákona a sledoval legitimní cíl ochrany práv vlastníka bytu.

Zbývalo tedy posoudit, zda byl zásah do práva stěžovatelky přiměřený ve vztahu ke sledovanému cíli, a tedy nezbytný v demokratické společnosti. Na tomto místě Soud zdůraznil, že každá osoba vystavená riziku zásahu do jejího práva na respektování domova musí mít možnost dát přezkoumat přiměřenost a dů-

vodnost takového opatření u nezávislého soudu, a to bez ohledu na skutečnost, zda podle vnitrostátního práva nemá právo předmětný byt obývat.

V projednávané věci stěžovatelka v řízení před vnitrostátními soudy vznesla celou řadu argumentů k otázce přiměřenosti zásahu do jejího práva na respektování obydlí. Předně zpochybnila tvrzení, že obývala předmětný byt bez právního důvodu: dle jejího vyjádření jí byl byt přidělen na základě platně uzavřené smlouvy, jejíž kopii ovšem ztratila v průběhu války. Dále stěžovatelka rozporovala tvrzení, že se v jejím případě jedná pouze o dočasné užívání bytu, neboť jej užívala po dobu téměř 40 let, přičemž řádně plnila povinnosti, které pro ni z nájemního vztahu vyplývaly. Stěžovatelka rovněž upozornila, že po privatizaci společnosti Mlini Hotels bylo uspořádáno několik setkání mezi zástupci společnosti a nájemci bytů, v jejichž rámci byla diskutována otázka možných bytových náhrad. Navíc, jak Soud upozornil, v případě stěžovatelky se v řízení jednalo o existenciální otázku. Pozornosti Soudu neunikla ani skutečnost, že řízení o vyklizení bytu bylo zahájeno až v roce 2005, tedy více než osm let poté, co došlo k privatizaci společnosti, jež je vlastníkem předmětného bytu. Po celou tuto dobu stěžovatelka platila nájemné, který vlastník bez námitek přijímal, a tudíž lze alespoň zpočátku pochybovat o jeho přesvědčení, že stěžovatelka obývala byt bez právního důvodu.

Přes výše řečené se však vnitrostátní soudy omezily výlučně na konstatování o neexistenci právního důvodu k užívání bytu ze strany stěžovatelky, aniž podrobily hlubšímu zkoumání otázku přiměřenosti opatření, totiž vyklizení bytu obývaného stěžovatelkou pod dobu téměř 40 let. Tím, že se vnitrostátní soudy nezabývaly argumenty ohledně přiměřenosti povinnosti vyklidit byt, předestřeny stěžovatelkou, byly stěžovatelce odmítnuty procesní záruky ochrany jejích práv. Za takových okolností nelze řízení, které vyústilo ve vydání příkazu o povinnosti vyklidit byt, považovat za spravedlivé a náležitě respektující zájmy chráněné článkem 8 Úmluvy. Soud proto uzavřel, že došlo k porušení článku 8 Úmluvy.

(iii) Souhlasné stanovisko soudce Dedova

Uvedený soudce by považoval za vhodnější přezkoumávat věc nikoli na poli negativních závazků státu, tj. povinnosti nezasahovat do práv stěžovatelky zaručených Úmluvou, nýbrž jako porušení pozitivních závazků státu. Vyjádřil názor, že v projednávaném případě stát pochybil, pokud nezajistil své bývalé zaměstnankyni v rámci systému sociálního bydlení náhradní byt předtím, než bylo přistoupeno k privatizaci společnosti Mlini Hotels. Jinými slovy, stát porušil své pozitivní povinnosti na poli článku 8 Úmluvy, pokud nepřijal opatření, jímž by ochránil právní nárok stěžovatelky na sociální bydlení a předešel tak možnosti

budoucího střetu zájmů mezi stěžovatelkou a nabyvatelem privatizovaného majetku.

Rozhodnutí ze dne 2. července 2013 ve věci č. 27126/11 – Nobel a ostatní proti Nizozemsku

Senát třetí sekce Soudu jednomyslně stížnost odmítl pro zjevnou neopodstatněnost, neboť shledal, že s ohledem na široký prostor pro uvážení, který je smluvním státům ponechán v oblasti bytové politiky, lze úpravu regulace nájemného v projednávané věci považovat za opatření upravující užívání majetku v souladu s obecným zájmem dle druhého odstavce článku 1 Protokolu č. 1. Soud stejně odmítl pro zjevnou neopodstatněnost námitku stěžovatelů, že byli diskriminováni ve smyslu článku 1 Protokolu č. 12 a článku 14 ve spojení s článkem 1 Protokolu č. 1 oproti jiným pronajímatelům, na jejichž byty se regulace nájemného nevztahovala.

(i) Okolnosti případu

První stěžovatel pronajímal byt v Amsterdamu za měsíční nájemné ve výši 565 eur. Návrh, kterým se stěžovatel obrátil na Radu pro regulaci nájemného (*Huurcommissie*; dále jen jako „Rada“) v úmyslu jednostranně navýšit vybírané nájemné na 835 eur měsíčně, byl zamítnut, neboť podle platného práva bylo možné jednostranně navýšit nájemné pouze o 2,5 %, což ostatně stěžovatel již v daném roce učinil. Odvolání stěžovatele proti rozhodnutí Rady bylo Okresním soudem v Amsterdamu (*rechtbank*) zamítnuto s ohledem na dostatečnou výši nájemného vybraného stěžovatelem za uplynulé roky, neboť to pokrývá náklady prosté reprodukce předmětného bytu a rovněž přináší stěžovateli přiměřený zisk. Sám stěžovatel ostatně uvedl, že za uplynulý rok utržil na nájemném z daného bytu zisk v celkové výši 626 eur.

Druhý stěžovatel je vlastníkem nemovitosti, ve které se nachází pět bytů, z nichž pouze jeden podléhal v době, kdy stěžovatel nemovitost zakoupil, zákonné regulaci nájemného. Stěžovatel usiloval o jednostranné navýšení regulovaného nájemného ve výši 154 eur na tržní nájemné 914 eur za měsíc. Rada však žádost stěžovatele o navýšení nájemného zamítla s odkazem na platnou právní úpravu, která v jeho případě umožňovala jednostranně navýšit nájemné pouze o 1,2 %, tj. na 156 eur. Dle názoru Rady, ačkoliv výše regulovaného nájemného v daném případě nepokrývala náklady prosté reprodukce bytu, stěžovatel si této skutečnosti musel být dobře vědom již v době, kdy se rozhodl nemovitost zakoupit, a bylo tedy pouze na něm, aby byla v kupní ceně nemovitosti existence jednoho bytu s regulovaným nájemným zohledněna. S uvedenými závěry se ztotožnil rovněž Okresní soud v Amsterdamu, který rozhodoval o odvolání stěžovatele.

Třetí stěžovatel je vlastníkem nemovitosti, která je rozdělena na sedm bytových jednotek, z nichž dvě

podléhají regulaci nájemného. V prvním případě se stěžovatel domluvil s nájemcem Z. na měsíčním nájemném ve výši 501 eur, zatímco v druhém případě bylo s Q. sjednáno nájemné ve výši 524 eur měsíčně. Oba nájemci se následně obrátili na Radu s žádostí o snížení nájemného. Jejich žádostem bylo vyhověno a nově byla v souladu s právními předpisy stanovena výše jimi placeného nájemného na 485 eur, resp. 412 eur. Okresní soud v Amsterdamu k odvolání stěžovatele konstatoval, že Rada postupovala v souladu se zákonem, když snížila výši nájemného na úroveň stanovenou zákonem.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) K tvrzenému porušení článku 1 Protokolu č. 1

Stěžovatelé namítali, že zatímco regulace nájemného v poválečném období, ke které bylo přistoupeno z důvodu všeobecného nedostatku bytových kapacit, nepochybně sledovala legitimní cíl ve veřejném zájmu, nelze tento cíl odůvodnit v současné době, kdy došlo k podstatnému rozšíření bytového fondu. Stěžovatelé dále tvrdili, že byla porušena spravedlivá rovnováha mezi obecnými zájmy společnosti a jejich základním právem na pokojné užívání majetku, neboť platná právní úprava klade na stěžovatele nepřiměřené břemeno, když jejich vlastnické právo k předmětným nemovitostem omezuje do té míry, že nemohou z užívání svého majetku jinou osobou získat přiměřený zisk. Druhý stěžovatel navíc namítal, že v důsledku umělého udržování nájemného pod úrovní nákladů prosté reprodukce předmětného bytu utrpěl jen v průběhu roku 2010 škodu ve výši 3 474 eur.

Soud úvodem vyzdvihl, že pokud vnitrostátní právní úprava omezuje smluvní svobodu do té míry, že nepochybně omezuje smluvním stranám volnost pro sjednání libovolné výše nájemného, jedná se nepochybně o zásah do práva na pokojné užívání majetku ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1.

Následně Soud zdůraznil, že v projednávaném případě nebyli stěžovatelé majetku zbaveni ani omezení v možnosti s ním volně nakládat. Z tohoto důvodu se Soud rozhodl posoudit stížnost podle druhého odstavce daného článku, tj. jako opatření státu upravující užívání majetku (srov. *Hutten-Czapska proti Polsku*, č. 35014/97, rozsudek velkého senátu ze dne 19. června 2006, § 160-161).

Jelikož mezi účastníky řízení nebylo sporu o tom, že předmětné opatření bylo stanoveno zákonem, ověřil Soud, zda opatření sledovalo legitimní cíl ve veřejném zájmu. S ohledem na přímou znalost potřeb dané společnosti jsou žalované vlády zásadně v lepší pozici než mezinárodní soud, aby posoudily existenci obecného zájmu společnosti na přijetí určitého opatření. Soud dodal, že při uskutečňování sociální a hospodářské politiky státu, včetně regulace v oblasti bydlení, je zákonodárci ponechán široký prostor pro uvážení (*margin of appreciation*), co lze považovat za věc obecného

nebo veřejného zájmu, ledaže by takové rozhodnutí zcela postrádalo rozumné odůvodnění (viz *Hutten Czapska proti Polsku*, cit. výše, § 165-166). Soud seznal, že v projednávaném případě regulace nájemného sledovala legitimní cíl spočívající v sociální ochraně nájemců.

Klíčovou tedy zůstala otázka, zda přijaté opatření lze považovat za přiměřené, totiž zda jím byla nastolena spravedlivá rovnováha mezi obecnými zájmy společnosti a ochranou individuálních práv dotčených jednotlivců. Při hledání spravedlivé rovnováhy přitom nelze za souladný s Úmluvou považovat stav, kdy je na dotčené osoby kladeno nepřiměřené břemeno (viz např. *Mellacher a ostatní proti Rakousku*, č. 10522/83 a další, rozsudek ze dne 19. prosince 1989, § 48; *Spadea a Scalabrino proti Itálii*, č. 12868/87, rozsudek ze dne 28. září 1995, § 33). Ve vztahu k prvnímu a třetímu stěžovateli Soud podotkl, že v řízení nebylo prokázáno, že by jimi vybírané nájemné nepostačovalo na krytí nákladů prosté reprodukce předmětných bytů a úhradu daňových povinností. Naopak nelze přehlížet, že po odečtení všech výdajů dosahovali stěžovatelé dokonce určitého, byť ve srovnání s tržním nájemným nízkého zisku. Nelze tedy přisvědčit tvrzení stěžovatelů, že byli nuceni nést nepřiměřené břemeno. U druhého stěžovatele Soud sice připustil, že jím vybírané nájemné nepokrývá veškeré náklady související s udržováním bytu ve stavu způsobilém k řádnému užívání, přesto dospěl k závěru, že ani v tomto případě nelze břemeno uvalené na stěžovatele považovat za nepřiměřené. V této souvislosti zohlednil skutečnost, že stěžovatel předmětnou nemovitost zakoupil dobrovolně a v době koupě si mohl a měl být vědom toho, že jedna z bytových jednotek podléhá regulaci nájemného a do jaké míry. Soud se tak ztotožnil s názorem vnitrostátních orgánů, že bylo odpovědností stěžovatele, aby při sjednávání kupní ceny nemovitosti měl tuto skutečnost na paměti.

Soud tedy uzavřel, že stát nepřekročil prostor pro uvážení, který je mu ponechán při regulaci užívání bytů, a že v daném případě nedošlo k narušení spravedlivé rovnováhy mezi obecnými zájmy společnosti a právem stěžovatelů na pokojné užívání majetku. Z uvedených důvodů Soud odmítl stížnost na poli článku 1 Protokolu č. 1 pro zjevnou neopodstatněnost.

b) K torzenému porušení článku 1 Protokolu č. 12 a článku 14 ve spojení s článkem 1 Protokolu č. 1

První a druhý stěžovatel dále namítali diskriminaci, neboť s nimi, jakožto s pronajímateli, kteří vstoupili koupí nemovitosti do již existujících nájemních vztahů, bylo zacházeno rozdílně v porovnání s pronajímateli později vystavených nemovitostí, kteří měli možnost sjednávat výši nájemného v maximální povolené výši dle platné právní úpravy. Soud se neztotožnil s argumentací stěžovatelů, neboť dospěl k závěru, že i kdyby v daném případě byly obě uvedené kategorie pronajímatelů v obdobné situaci a bylo s nimi zachá-

zeno rozdílně, je tento přístup odůvodněn obecným zájmem na sociální ochraně nájemců. Soud tedy shledal stížnost i v této části nepřijatelnou pro zjevnou neopodstatněnost.

OCHRANA NOVINÁŘSKÉHO ZDROJE

Rozsudek ze dne 16. července 2013 ve věci č. 73469/10 – Nagla proti Lotyšsku

Senát čtvrté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že došlo k porušení článku 10 Úmluvy v rovině stěžovatelské práva na ochranu novinářského zdroje a na přijímání a šíření informací.

(i) Okolnosti případu

Stěžovatelka pracovala pro celostátní televizní stanici, kde byla producentkou a moderátorkou investigativního pořadu „De Facto“ vysílaného jednou týdně v hlavním vysílacím čase. V únoru 2010 byla kontaktována anonymem, který ji informoval, že došlo k závažným bezpečnostním chybám v databázi spravované Státním finančním úřadem (SFÚ). Jako důkaz anonym připojil některá data, mezi nimiž např. údaje o platech zaměstnanců televize, v níž stěžovatelka pracovala, která se mu podařilo díky této bezpečnostní chybě získat. Stěžovatelka oznámila SFÚ možné porušení bezpečnosti a poté ve vysílání pořadu De Facto uvedla, že došlo k úniku dat. O týden později anonym, který se označoval jako „Neo“, začal používat Twitter ke zveřejňování získaných informací o platech státních úředníků různých veřejných institucí a pokračoval v tom až poloviny dubna 2010.

Na základě trestního oznámení SFÚ byly zahájeny úkony trestního řízení a v únoru 2010 policie vyslechla stěžovatelku jako svědkyni. Stěžovatelka však odmítla odhalit identitu svého zdroje. V květnu 2010 orgány činné v trestním řízení zjistily, že jistý I. P. byl připojen k výše uvedené databázi a také několikrát stěžovatelce volal, proto jej v souvislosti s trestním řízením zatkly. Ve stejný den byla v domě stěžovatelky provedena domovní prohlídka na základě příkazu vydaného ve zkráceném řízení vyšetřovatelem, který následně schválil státní zástupce. Během prohlídky byl zajištěn laptop, externí hard disk, paměťová karta a čtyři USB disky. O den později vyšetřující soudce zpětně a bez bližšího odůvodnění schválil příkaz k domovní prohlídce. Následná stížnost stěžovatelky byla odmítnuta nadřízeným soudem, stejně jako její stížnost podaná dozorovému státnímu zástupci.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K torzenému porušení článku 10 Úmluvy

Stěžovatelka namítala, že byla donucena odhalit informace, které umožnily identifikaci novinářského zdroje, v rozporu se svým právem přijímat a rozšiřovat informace, které zaručuje článek 10 Úmluvy. Podle jejího názoru nebyl zásah do jejího práva na svobodu

projevu stanoven zákonem, nesledoval legitimní cíl a nebyl nezbytný v demokratické společnosti.

Soud v první řadě odmítl námitku vlády, že namítané skutečnosti vůbec nespádají do působnosti článku 10 Úmluvy, jelikož účelem domovní prohlídky u stěžovatelky nebylo odhalení novinářského zdroje. Soud uvedl, že byť účel prohlídky mohl být jiný, byl příkaz k jejímu provedení formulován velmi široce a došlo během ní k zabavení prostředků uchovávání dat, které obsahovaly nejen informace vedoucí k identifikaci konkrétního novinářského zdroje, ale také informace umožňující identifikaci jejich dalších zdrojů informací. Proto prohlídka stěžovatelčina domu a povaha informací zjistitelných tímto způsobem spadají do oblasti ochrany článku 10 Úmluvy.

Při posouzení zákonnosti namítaného zásahu Soud připomněl, že zákon umožňující prolomení zásady ochrany novinářského zdroje musí obsahovat náležité procesní záruky zajišťující nezávislé posouzení, zda zájem na řádném průběhu vyšetřování převáží v daném případě nad zájmem na ochraně novinářského zdroje (srov. *Sanoma Uitgevers B. V. proti Nizozemsku*, č. 38224/03, rozsudek velkého senátu ze dne 14. září 2010). V projednávané věci Soud dospěl k závěru, že takové záruky byly dány. Ačkoli v případě, kdy je prohlídka nařízena v rámci tzv. naléhavého postupu, není příkaz předem schvalován soudcem, vyšetřující soudce jeho zákonnost a důvodnost přezkoumá nejpozději následující den předtím, než začnou být zabavené dokumenty zkoumány. Soudce má pravomoc příkaz prohlásit za nezákonný a získaný důkazní materiál za nepřijatelný a má též možnost zabránit odhalení novinářského zdroje. Soud proto uzavřel, že v projednávané věci měla prohlídka a zabavení nosičů dat zákonný základ.

Při posouzení nezbytnosti namítaného opatření Soud zohlednil, že příkaz k domovní prohlídce byl formulován velmi vágně a široce. Měly podle něj být zajištěny „jakékoliv informace“ týkající se trestného činu, který měl být spáchán zdrojem novinářky. Vyšetřovatelům tak byly ponechány velmi široké pravomoci, které jim umožnily přístup prakticky ke všem informacím, kterými stěžovatelka disponovala. Takové omezení důvěrnosti novinářského zdroje však vyžaduje nejpřísnější kontrolu ze strany Soudu. Podstata věci, o které stěžovatelka ve svém vysílání informovala, a v souvislosti, s níž byla provedena prohlídka stěžovatelčina domu, přispěla k veřejné debatě ve dvou rovinách: veřejnost byla informována o platech ve veřejném sektoru v době ekonomické krize a o databázi SFÚ, která byla objevena jejím zdrojem. V této souvislosti Soud zdůraznil, že přestože jednání zdroje stěžovatelky bylo předmětem probíhajícího trestního řízení, právo novináře neodhalovat své zdroje nelze chápat jako privilegium, které lze přiznat nebo odejmout v závislosti na zákonnosti nebo nezákonnosti jednání

těchto zdrojů. Jde o součást práva na informace, které vyžaduje zacházení s maximální mírou opatrnosti.

V projednávané věci orgány činné v trestním řízení rozhodly, že je nezbytné naléhavě provést domovní prohlídku stěžovatelčina domu, až po třech měsících od předemtného vysílání a okamžiku, kdy stěžovatelka vypovídala jako svědek. Za tuto dobu však nebylo zjištěno nic, co by na stěžovatelku vrhalo jakýkoli stín podezření, a ostatně i v příkazu k prohlídce bylo uvedeno, že stěžovatelka hovořila s I. P. naposledy v den vysílání pořadu. Za těchto okolností mohly dle Soudu jen velmi závažné důvody vést k použití naléhavého postupu, při kterém lze provést prohlídku bez předchozího souhlasu soudce.

Důvodem naléhavosti prohlídky, který byl uveden v příslušném příkazu, bylo však jen „předějit zničení, skrytí nebo poškození důkazů“, bez dalšího vysvětlení. Soud uznal, že při užití naléhavého postupu nemusí být vždy možné uvést podrobné důvody do samotného příkazu. V takovém případě však takové důvody prohlídky musí být uvedeny nejpozději předtím, než jsou zabavené materiály prohlíženy. V projednávané věci ovšem vyšetřující soudce žádné další relevantní důvody neuvěděl a nijak nevážil soupeřící zájmy na řádném vyšetřování a ochraně novinářského zdroje.

Soud proto uzavřel, že s ohledem na dobu, která uplynula od odvysílání reportáže, nepřítomnost bezprostřední hrozby zničení důkazů a skutečnost, že neexistovaly důvody domnívat se, že by stěžovatelka byla odpovědná za šíření osobních údajů nebo že by byla v daných událostech zapojena jinak než jako svědkyně, vnitrostátní orgány neuvědly relevantní a dostatečné důvody pro provedení domovní prohlídky u stěžovatelky a zabavení jejích datových nosičů. Došlo proto k porušení článku 10 Úmluvy.

OCHRANA OSOBNOSTI

Rozsudek ze dne 19. září 2013 ve věci č. 23160/09 – Stojanović proti Chorvatsku

Senát první sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že tím, že vnitrostátní soudy připsaly stěžovateli odpovědnost za vyjádření, která neformuloval, došlo k porušení jeho práva na svobodu projevu ve smyslu článku 10 Úmluvy.

(i) Okolnosti případu

V dubnu 1997 publikoval týdeník *Imperijal* dva články, které citovaly stěžovatele, jenž byl v dané době aktivním politikem. Jedním z článků byl rozhovor se stěžovatelem, ve kterém stěžovatel kritizoval politiku tehdejšího ministra zdravotnictví A. H. (člena stejné politické strany), přičemž titulky článků označoval kroky ministra jako „machinace“. Další článek reprodukoval telefonický rozhovor stěžovatele s tajemníkem strany. Během hovoru měl stěžovatel údajně mj. říct, že minis-

tr dostává vysoké odměny z titulu účasti v dozorčích radách, což je veřejnosti utajováno, a navíc měl stěžovateli vyhrožovat, že nebude jmenován profesorem, „dokud je on ministrem“.

Ministr se proti těmto tvrzením bránil občanskoprávní žalobou, přičemž v roce 2003 soud rozhodl, že stěžovatel je spolu s vydavatelem společně a nerozdílně odpovědný za škodu způsobenou ministroví publikací sporných článků. Pro soud bylo přitom nepodstatné, že poukaz na „machinace“ nepoužil stěžovatel sám, ale až novinář při volbě názvu článku. Stěžovatel totiž v průběhu soudního řízení potvrdil, že s vyzněním titulu souhlasí. Stěžovatel byl shledán odpovědným i v souvislosti s druhým článkem, který obsahoval části telefonického hovoru. Navzdory tomu, že novinář dle stěžovatele použil jiné výrazy, vnitrostátní soudy shledaly odpovědným i stěžovatele, neboť se mohl proti publikaci bránit a publikovaná tvrzení popřít. Stěžovatel nebyl úspěšný ani v řízení před Ústavním soudem.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K tvrzenému porušení článku 10 Úmluvy

Soud v první řadě připomněl, že v případech pomluvy nemůže jít rozsah odpovědnosti nad rámec vlastního vyjádření stěžovatele, jenž nemůže být shledán odpovědným za vyjádření, které formuloval někdo jiný (novinář, redaktor). Pakliže tedy stěžovatel tvrdí, že mu byla uložena povinnost nahradit újmu způsobenou výroky třetí osoby, je článek 10 Úmluvy použitelný.

K odůvodněnosti stížnosti Soud nejprve uvedl, že k zásahu do svobody projevu nepochybně došlo, přičemž zásah byl v souladu se zákonem a sledoval legitimní cíl. Otázku nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti pak Soud posuzoval u obou novinových článků samostatně.

Ve vztahu k prvnímu článku Soud zdůraznil, že stěžovatel byl shledán odpovědným, třebaže sporný výraz „machinace“ sám nepoužil a bylo zřejmé, že titul článku byl formulován novinářem. K následnému prohlášení stěžovatele u soudního řízení Soud uvedl, že je nutno rozlišovat mezi použitím výrazu „machinace“ v tisku a pouhým souhlasem s tímto výrazem vyjádřeným v soudní síni za situace, kdy jej použil a otiskl někdo jiný. I kdyby za určitých okolností pomluva u soudu mohla být předmětem řízení na ochranu osobnosti, u stěžovatele tomu tak nebylo; stěžovatel byl shledán odpovědným za škodu v důsledku užití výrazu „machinace“ v titulku článku, ne za své vyjádření před soudem prvního stupně. Dle Soudu mohla být odpovědnost za titul článku přiznána pouze šéfredaktorovi, nikoliv samotnému stěžovateli. Soud tak uzavřel, že důvody, z nichž vnitrostátní soudy dospěly k závěru o společné a nerozdílné odpovědnosti stěžovatele a vydavatele, nejsou relevantní a dostačující.

U druhého článku obsahujícího části telefonického hovoru přistoupil Soud k samostatnému posouzení obou sporných tvrzení, tedy že A. H. získává odměny za účast v dozorčích radách a vyhrožuje stěžovateli, že dokud bude on ministrem, nedojde k jeho jmenování profesorem. Stěžovatel přiznal, že v průběhu telefonického hovoru poukázal na ministrovu členství v dozorčích radách, za které měl dostávat odměnu. Soud se shodl s vnitrostátními soudy na tom, že se jednalo o skutkové tvrzení, které se ukázalo být nepravdivým a mělo pomlouvačný charakter. Vnitrostátní soudy tak ohledně tohoto tvrzení uvedly dostatečné důvody pro zásah do stěžovatelových práv.

Ohledně druhého stěžovatelova tvrzení Soud poukázal na skutkové nesrovnalosti: stěžovatel uznal, že zmínil vyhrůžky ministra týkající se jeho nejmenování profesorem, popřel ale, že by tuto zmínku doplnil dovětkem „dokud jsem já ministrem“. Dle Soudu by přitom bez tohoto dovětku šlo o hodnotový soud, zatímco s dovětkem se jednalo o skutkové tvrzení. Vnitrostátní soudy dospěly k závěru o vyslovení předmětného dovětku, Soud ale poukázal na nedostatečnost dokazování. Skutkové zjištění bylo totiž založeno na pouhém svědectví novináře, který nebyl objektivní, neboť se snažil obhájit přesnost svého textu. Vnitrostátní soudy tedy nesprávně označily stěžovatelovo tvrzení za skutkové, i když se jednalo o hodnotový soud, jehož věrohodnost nemůže být předmětem dokazování. Soud konečně doplnil, že nemůže obstát ani závěr vnitrostátních soudů o tom, že i pokud by si novinář předmětný dovětek sám vymyslel, je stěžovatel přesto odpovědný, jelikož ho po jeho zveřejnění nepopřel. Dle vnitrostátního práva stěžovatel takovou povinnost neměl. Naopak, jediným, kdo podle příslušného zákona měl právo žádat o zveřejnění popření publikovaných informací, byl A. H. V daném případě tedy šla odpovědnost stěžovatele nad rámec jeho vlastních vyjádření a vnitrostátní soudy tak dostatečně neodůvodnily zásah do jeho práv.

Soud uzavřel, že zásah do práv stěžovatele nebyl ve vztahu k titulku prvního článku a ve vztahu k tvrzením o vyhrůžkách ministra v článku druhém nezbytný v demokratické společnosti. Došlo proto k porušení článku 10 Úmluvy.

Rozsudek ze dne 19. září 2013 ve věci č. 8772/10 - Von Hannover proti Německu (č. 3)

Senát páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že zamítnutím návrhu na zákaz další publikace fotografie stěžovatelky a jejího manžela z dovolené nedošlo k porušení článku 8 Úmluvy.

(i) Okolnosti případu

Stěžovatelka, monacká princezna Caroline, se opakovaně snažila zabránit zveřejňování fotografií zobrazujících její soukromý život. Ve stávajícím řízení se jednalo o fotografii stěžovatelky a jejího manžela z dovo-

lené v neidentifikovatelné destinaci, publikovanou v březnu 2002 v německém časopise *7 Tage*. Fotografie byla součástí článku popisujícího nový trend celebrit pronajímat svá dovolenková sídla. Článek obsahoval fotografie víkendového domu rodiny von Hannover v Keni, včetně jeho podrobného popisu a ceníku ubytování. Stěžovatelka se prostřednictvím vnitrostátního řízení neúspěšně domáhala zákazu publikace předmětné fotografie. Německý Spolkový soudní dvůr jí sice dal s poukazem na koncept tzv. stupňované ochrany zapravdu, Spolkový ústavní soud ale přijal stížnost vydavatele a rozhodnutí zrušil. Zdůraznil potřebu poměrování práva na respektování soukromého života se svobodou projevu tisku, přičemž v daném případě svoboda projevu tisku převážila. Spolkový soudní dvůr následně stěžovatelčin návrh zamítl a uvedl, že publikace fotografie musí být vnímána v kontextu celého článku, který soud označil jako příspěvek k debatě obecného zájmu.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K torzenému porušení článku 8 Úmluvy

Stěžovatelka namítala, že odmítnutím vydání zákazu na další publikace sporné fotografie došlo k porušení článku 8 Úmluvy.

Soud ve vztahu k dané námitce předně připomněl podstatná kritéria pro vyvažování práva na respektování soukromého života a svobody projevu zakotvená ve své judikatuře [srov. zejm. *Axel Springer AG proti Německu*, č. 39954/08, rozsudek ze dne 7. února 2012, a *Von Hannover proti Německu (č. 2)*, č. 40660/08 a 60641/08, rozsudek ze dne 7. února 2012]. Těmito kritérii jsou posouzení, zda se jedná o příspěvek k debatě obecného zájmu, míra známosti dotčené osoby, téma reportáže, předchozí chování dotčené osoby, obsah, forma, ohlas na fotografie a okolnosti, za kterých byly fotografie pořízeny.

V projednávaném případě vnitrostátní soudy posuzovaly, zda článek přispěl k veřejné debatě, a zda tedy šel nad rámec pouhého uspokojení čtenářské zvědavosti. Dle Spolkového ústavního soudu (a následně i Spolkového soudního dvora) fotografie samotná k veřejné debatě nepřispívala, článek, který doprovázela, však ano. Dle Soudu přitom podobné posuzování informační hodnoty fotografie v kontextu článku, který doprovází, není v rozporu s Úmluvou. Soud se neztožnil se stěžovatelčinou námitkou týkající se rizika zneužití jakékoliv současné události jako záminky pro publikaci jejích fotografií. Zdůraznil, že posouzení dané otázky v konkrétním případě přísluší vnitrostátním soudům a Soud by jejich názor mohl nahradit pouze z vážných důvodů. Ty však dány nebyly. Článek neobsahoval informace o soukromém životě stěžovatelky a jejího manžela, týkal se pouze praktických aspektů vzhledu vily a jejího pronájmu. Soud tedy nepodpořil tvrzení o článku jako o zámince pro uveřejnění fotografií stěžovatelky a akceptoval závěry vnitrostátních

soudů, že článek, včetně sporné fotografie, přispěl k veřejné diskuzi.

Co se týče posouzení známosti stěžovatelky, Soud připomněl závěry ze své starší judikatury, kdy konstatoval, že stěžovatelka je veřejnou osobou [srov. *Von Hannover (č. 2)*, cit. výše, § 110]. Co se týče předchozího jednání stěžovatelky, je zejména z vedených soudních řízení zřejmé, že si nepřeje zveřejňování informací o svém soukromém životě. Vnitrostátní soudy ale tento aspekt vzaly do úvahy v dostatečné míře, když zvážily míru veřejné známosti a způsob pořízení fotografie.

Soud uzavřel, že vnitrostátní soudy zohlednily všechna podstatná kritéria pro poměrování rozličných zájmů, i judikaturu Soudu. Vzhledem k této skutečnosti a s ohledem na prostor pro uvážení vnitrostátních soudů proto k porušení článku 8 Úmluvy nedošlo.

PROMLČENÍ ODŠKODNĚNÍ ÚJMY NA ZDRAVÍ

Rozsudek ze dne 17. září 2013 ve věci č. 59601/09 – Eşim proti Turecku

Senát druhé sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy z hlediska práva na přístup k soudu.

(i) Okolnosti případu

V září 1990 vypuknul konflikt mezi bezpečnostními silami, jichž byl stěžovatel příslušníkem, a skupinou teroristů, při němž byl stěžovatel těžce zraněn. V dubnu 1992 byl pro trvalé následky propuštěn z armády a obdržel invalidní důchod. V následujících letech trpěl bolestmi hlavy a nespavostí. V roce 2004 byl ve stěžovatelově hlavě objeven kovový předmět. V roce 2007 bylo zjištěno, že v hlavě stěžovatele je střela, jejíž vynehtání by však podle lékařů mohlo ohrozit stěžovatelův život. V září 2007 stěžovatel požádal ministerstvo obrany o náhradu za nově zjištěné poškození a tvrdil, že v důsledku lékařského zanedbání utrpěl finanční újmu, neboť k nově zjištěné skutečnosti nemohlo být při stanovení jeho invalidního důchodu přihlédnuto. Jelikož jeho žádost o poskytnutí náhrady byla odmítnuta, podal k Nejvyššímu vojenskému správnímu soudu samostatné žaloby o náhradu majetkové škody a nemajetkové újmy. V lednu a únoru 2009 Nejvyšší vojenský správní soud obě žaloby odmítl jako podané opožděně s tím, že bez ohledu na skutečnost, že až do roku 2007 o střele ve své hlavě stěžovatel nevěděl, své nároky měl dle příslušné právní úpravy uplatnit ve lhůtě pěti let od incidentu.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K torzenému porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy

Stěžovatel namítal, že odmítnutím žaloby jako opožděně podané byl zbaven práva na spravedlivý proces

PŘÍSTUP K SOUDU VE VĚCI SOCIÁLNÍHO BYDLENÍ

Rozsudek ze dne 4. července 2013 ve věci č. 21788/06 – Balakin proti Rusku

Senát první sekce Soudu dospěl pěti hlasy proti dvěma k závěru, že tím, že vnitrostátní soudy konstatovaly, že stěžovatel nemá u soudu uplatnitelný nárok na přidělení sociálního bydlení, nedošlo k porušení práva na přístup k soudu chráněného čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Soud jednomyslně konstatoval, že námitka porušení práva na účinný prostředek nápravy (článek 13 Úmluvy) je nepřijatelná pro neslučitelnost *ratione materiae* s ustanoveními Úmluvy.

(i) Okolnosti případu

Stěžovatel žije s manželkou a dvěma dětmi ve dvou-pokojovém bytě s podlahovou plochou 27,9 m². Dcera stěžovatele trpí těžkou formou cukrovky. Stěžovatel opakovaně žádal orgány místní samosprávy o přidělení sociálního bytu o větší podlahové ploše. V roce 1988 byla stěžovatelova žádost zařazena do standardního pořadníku žadatelů o sociální bydlení, avšak s ohledem na zdravotní stav dcery stěžovatele byla v roce 1999 přeřazena do prioritního pořadníku. Stěžovatel se na příslušné orgány opakovaně obracel s urgencemi vyřízení jeho žádosti, přes jejich opakované přísliby však nebyl úspěšný. V roce 2005 proto podal žalobu na nečinnost orgánů místní samosprávy. Vnitrostátní soudy se nicméně jeho žalobou odmítly zabývat, neboť podle jejich názoru posouzení věci nespadovalo do jejich pravomoci.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) K tvrzenému porušení článku 13 Úmluvy

Stěžovatel namítal, že proti nečinnosti orgánů místní samosprávy při vyřízení žádosti o sociální bydlení neměl k dispozici žádný účinný prostředek nápravy ve smyslu článku 13 Úmluvy.

Soud v této souvislosti uvedl, že článek 13 Úmluvy zaručuje existenci účinného prostředku nápravy pouze ve vztahu k právům a svobodám zaručeným Úmluvou, přičemž stěžovatel se v řízeních před vnitrostátními orgány pokoušel prosadit právo na zajištění sociálního bydlení. Konstatoval, že mezi sociálními a hospodářskými právy na straně jedné a právy zaručenými Úmluvou sice neexistuje nepřekonatelná hranice, nicméně právo, kterého se stěžovatel v daném případě dovolával, je svou povahou socioekonomické právo a nespadá pod ochranu Úmluvy. Z toho důvodu Soud shledal tuto část stížnosti za nepřijatelnou pro neslučitelnost *ratione materiae* s ustanoveními Úmluvy.

b) K tvrzenému porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy

Stěžovatel dále namítal, že v rozporu s článkem 6 Úmluvy neměl možnost předložit svůj spor týkající se

a účinný přístup k soudu. Tvrdil, že ustanovení o pěti-leté lhůtě k uplatnění nároku bylo Nejvyšším vojenským správním soudem uplatněno způsobem, který ho zbavil práva podat žalobu dříve, než se dozvěděl o skutečnostech významných pro její podání.

Soud připomněl, že právo na spravedlivý proces zaručené čl. 6 odst. 1 Úmluvy musí být vykládáno ve světle zásady právního státu, který vyžaduje existenci účinného právního nástroje k prosazení občansko-právních nároků (viz *Běleš a ostatní proti České republice*, č. 47273, rozsudek ze dne 12. listopadu 2002, § 49). V tomto smyslu citovaný článek Úmluvy zaručuje „právo na soud“, jehož jedním z aspektů je právo na přístup k soudu, tj. právo zahájit řízení před soudy v občanských věcech [viz *Golder proti Spojenému království*, č. 4451/70, rozsudek ze dne 21. února 1975, § 36, a *Princ Hans-Adam II Lichtenštejnský (Prince Hans-Adam II of Lichtenstein) proti Německu*, č. 42527/98, rozsudek velkého senátu ze dne 12. června 2001, § 43]. Právo na soud není absolutní a již ze své podstaty je předmětem omezení a regulace státem, který má jistou míru uvážení, zejména pokud jde o podmínky přípustnosti (viz *García Manibardo proti Španělsku*, č. 38695/97, rozsudek ze dne 15. 2. 2000, § 36). Taková omezení nicméně nesmí ztížit přístup osoby do takové míry, že je dotčena samotná podstata tohoto práva. Omezení nebudou slučitelná s čl. 6 odst. 1 Úmluvy, nebudou-li sledovat legitimní cíl nebo nebude-li existovat rozumný vztah proporcionality mezi použitými prostředky a sledovaným cílem (viz *Guérin proti Francii*, č. 25201/94, rozsudek velkého senátu ze dne 29. července 1998).

Soud poznamenal, že jádrem projednávaného případu bylo odůvodnění rozhodnutí vnitrostátního soudu, dle něhož pětiletá lhůta byla počítána již od data, kdy byl stěžovatel zraněn, přičemž bylo mezi stranami nesporné, že střela ve stěžovatelově hlavě v době jeho zranění nebyla zjištěna a byla objevena až později, kdy začal trpět bolestmi hlavy.

Soud byl toho názoru, že od stěžovatele nebylo možné rozumně očekávat, že podá žalobu ve lhůtě pěti let od zranění, neboť bylo nesporné, že v září 1995 o střele ve své hlavě nevěděl.

Soud proto shrnul, že striktním výkladem lhůty pro uplatnění nároku Nejvyšší vojenský správní soud zabránil meritornímu posouzení věci, na stěžovatele uvalil nepřiměřené břemeno, čímž zasáhl samotnou podstatu jeho práva na přístup k soudu. Soud proto shledal, že došlo k porušení práva stěžovatele na přístup k soudu a tím i čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

zajištění sociálního bydlení k rozhodnutí nezávislému a nestrannému soudu.

Soud nejprve připomněl svoji předchozí judikaturu, podle které je pro použití čl. 6 odst. 1 Úmluvy podstatná existence „skutečného a vážného sporu“ týkajícího se „občanského práva“. Soud při posuzování, zda v daném případě existuje právo ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, rozlišuje mezi obsahem práva a překážkami procesní povahy bránícími ve využití soudní ochrany tohoto práva. Zda má osoba právo uplatnitelné před soudem tedy nezáleží jen na obsahu samotného práva vymezeného ve vnitrostátním právním řádu, ale rovněž na existenci procesních pravidel omezujících či znemožňujících uplatnit věc před vnitrostátním soudem. Pokud vnitrostátní právo definuje věcný obsah práva tak, že není možné ho uplatnit u vnitrostátního soudu, věc spadat pod rozsah článku 6 Úmluvy nebude (srov. např. *Powell a Rayner proti Spojenému království*, č. 9310/81, rozsudek ze dne 21. února 1990). Soud zejména nesmí za pomoci výkladu čl. 6 odst. 1 Úmluvy vytvářet hmotná občanská práva, která nemají právní základ ve vnitrostátních právních řádech příslušných členských států (srov. *Fogarty proti Spojenému království*, č. 37112/97, rozsudek velkého senátu ze dne 21. listopadu 2001).

V projednávané věci měl stěžovatel za to, že vnitrostátní orgány měly povinnost přidělit mu vhodnější sociální byt, a proto se svůj nárok pokusil uplatnit u soudu. Soudy však dospěly k závěru, že povinnost, které se stěžovatel domáhal, byla věcí sociální politiky a stěžovatel neměl žádné právo, které by požívalo soudní ochrany.

Soud uznal, že zařazení do prioritního pořadníku mohlo ve stěžovateli vzbudit přesvědčení, že mu bude vhodný byt brzy přidělen. Vnitrostátní právo, byť stanovilo, že rodiny se zdravotně postiženými dětmi mají právo na „lepší sociální bydlení“, však neupravovalo žádnou lhůtu pro poskytnutí bydlení ani obcím neukládalo povinnost postavit či koupit vhodný byt. Dle Soudu je tedy nutné stěžovatelův nárok vykládat tak, jak to ostatně učinily i vnitrostátní soudy, že zařazení do prioritního pořadníku je toliko výrazem záměru příslušných orgánů žadateli přidělit vhodný byt, jakmile bude k dispozici.

Jiná situace by byla, pokud by stěžovatel naplňoval podmínky stanovené vnitrostátním právem pro „výjimečné“ přidělení bytu. Vnitrostátní soudy nicméně k tomuto závěru nedospěly a ani stěžovatel to ostatně netvrdil. Soud v tomto ohledu konstatoval, že dělení na „prioritní“ a „výjimečné“ přidělení bytu se zdá být rozumné. V každém případě pak skutečnost, že stěžovatel nemohl věc předložit k meritornímu rozhodnutí vnitrostátnímu soudu, nebyla způsobena soudní imunitou orgánů místní samosprávy, promlčením nároku či nějakou další procesní překážkou, která by bránila uplatnit právo před soudem, ale ze samé povahy pravidel stanovených pro přidělování sociálního bydlení.

Konečně, Soud považoval za důležité, že soudy řízení zastavily až poté, co stěžovatele vyslechly a svá rozhodnutí podrobně odůvodnily. Skutečnost, že konečné rozhodnutí mělo formu zastavení řízení a nikoli rozhodnutí ve věci samé, není dle Soudu rozhodující. Stěžovatelova žaloba ve skutečnosti byla spravedlivě projednána ve světle vnitrostátních právních zásad zákona o sociálním bydlení, a není tedy možné říci, že by byl stěžovatel zcela zbaven práva na rozhodnutí o odůvodněnosti nároku, který vznesl. Ostatně, jedinou alternativou, jak mohly s ohledem na vnitrostátní právní úpravu sociálního bydlení soudy rozhodnout, bylo zamítnutí jeho žaloby, jelikož stěžovatel soudně vynutitelný nárok na přidělení sociálního bytu neměl. Soud proto uzavřel, že stěžovatelem uplatněné právo nespadlo pod ochranu článku 6 Úmluvy a z toho důvodu nedošlo k porušení tohoto článku Úmluvy.

(iii) Oddělené stanovisko

S rozhodnutím většiny nesouhlasili soudci Sicilianos a Dedov, kteří měli za to, že stěžovatel uplatnil právo, o kterém bylo možné hájitelným způsobem tvrdit, že je vnitrostátním právem uznáno. Jeho žalobu nebylo v žádném případě možné označit za nesmyslnou, urážlivou či bezdůvodnou. Naopak, vycházela ze stěžovatelova chápání práva na bydlení, které je zakotveno v ruské Ústavě, zákoně o bydlení a prováděcím vládním nařízení. Stěžovatel proto měl právo na meritorní rozhodnutí o své žalobě.

ROZPUŠTĚNÍ OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ

Rozsudek ze dne 9. července 2013 ve věci č. 35943/10 – Vona proti Maďarsku

Senát druhé sekce jednomyslně rozhodl, že svoboda sdružování stěžovatele chráněná článkem 11 Úmluvy nebyla porušena, když úřady rozpustily sdružení, ježhož byl předsedou.

(i) Okolnosti případu

Stěžovatel byl předsedou Sdružení Maďarské gardy („Sdružení“), které bylo založeno deseti členy krajně pravicové strany *Jobbik*. Sdružení bylo soudně rozpuštěno v návaznosti na aktivity jím založeného Hnutí Maďarské gardy („Hnutí“), jež podle vnitrostátních orgánů vyvíjelo aktivity zneužívající svobodu sdružování. Těmi byly zejména demonstrace a pochody v místech s významnou romskou populací, přičemž účastníci čítající desítky až stovky osob svým oděvem, symboly a projevy evokovali fašistický režim Šipových křížů vládnoucí v Maďarsku ve čtyřicátých letech.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K torzenému porušení článku 11 Úmluvy

Soud úvodem odmítl námitku vlády, dle které byla stížnost neslučitelná *ratione materiae* s Úmluvou ve

světlem ustanovení článku 17 zakazujícího zneužití práv a svobod zaručených Úmluvou, neboť Sdružení poskytovalo institucionální rámec pro projevy nenávisti vůči Romům a Židům. Soud konstatoval, že na rozdíl od jiných případů, které na poli článku 17 v minulosti posuzoval a na které nyní odkazovala vláda, se pro jednatelnou stížnost týká svobody sdružování a jejího zásadního omezení, nikoli svobody projevu. Zároveň dle Soudu nelze bez dalšího uzavřít, že aktivity Sdružení zjevně směřovaly k poškození práv či svobod chráněných Úmluvou (Sdružení bylo rozpuštěno z důvodu pořádání demonstrací, které nebyly jako takové nezákonné, a nedošlo během nich k násilí) nebo že měl stěžovatel v úmyslu hájit či propagovat totalitární názory. Stížnost proto Soud prohlásil za přijatelnou.

Soud souhlasil s vládou, že zásah do svobody sdružování, tj. rozpuštění Sdružení, měl zákonný základ, neboť ze skutkových okolností případu vyplývalo, že Hnutí bylo projektem Sdružení, sdílela společný bankovní účet a kandidáti na členství v Hnutí byli posuzováni Sdružením, které také prodávalo uniformy Hnutí. Soud rovněž akceptoval, že zásah sledoval legitimní cíl, jmenovitě veřejnou bezpečnost, ochranu pořádku a předcházení zločinnosti, resp. ochranu práv druhých.

Při posuzování nezbytnosti zásahu a jeho přiměřenosti Soud rozlišil mezi politickými stranami a jinými formami sdružování s tím, že společenské organizace obvykle nepožívají stejnou právní ochranu a mají méně příležitostí ovlivňovat politické rozhodování než politické strany. Zdůraznil nicméně, že je třeba přihlížet k okolnostem individuálních případů a k faktickému dopadu činnosti hnutí. Státy mají podle Soudu právo přijímat preventivní opatření k ochraně demokracie a práv jiných, přičemž nemusejí čekat, až politické hnutí přistoupí ke konkrétní akci podřívající demokracii nebo k násilí. I v případě hnutí ale musí pro rozpuštění existovat relevantní a dostatečné důvody.

V tom ohledu Soud neshledal rozhodnutí vnitrostátních soudů o rozpuštění Hnutí svévolným nebo nerozumným, přičemž souhlasil, že aktivity a projevy Hnutí verbálně i vizuálně spočívaly na rasově založeném rozlišování romské menšiny a maďarské většiny. Připustil, že podobně jako v případě svobody projevu nemohou být myšlenky nebo jednání vyjmuty z ochrany Úmluvy jen proto, že vzbuzují v určité skupině lidí obavy nebo že jsou některými vnímány jako neuctivé. Pokud dotčená organizace není zdrojem násilí nebo nepopírá demokratické principy, je radikální omezení svobody sdružování těžko slučitelné s duchem Úmluvy. Konstatoval však, že ačkoli v případě pochodů organizovaných Hnutím nedošlo k bezprostřednímu násilí, byly tyto pochody způsobitelné dát najevo úmysl a schopnost svých organizátorů použít k dosažení jejich cílů paravojenské uskupení, které evokovalo Šípové kříže, pilíř režimu odpovědného za masovou likvidaci

Romů v Maďarsku, a bylo navíc zjevně cíleno na romskou menšinu, údajně odpovědnou za „cikánskou zločinnost“. Soud měl dále za to, že účinek těchto pochodů byl zesílen právě propojením Hnutí se Sdružením coby registrovaným sdružením požívajícím právního uznání. Ochota a schopnost zorganizovat paravojenské uskupení, jehož projevy volají po jednání na rasovém základě, jdou podle Soudu nad rámec mírumilovných a právních prostředků k vyjádření politického názoru. Takové projevy jsou ve světle historické zkušenosti Maďarska způsobitelné zastrašit rasovou menšinu, zejména když jsou její příslušníci jejich svědky ve svých domovech coby nedobrovolné publikum (*captive audience*), a jako takové nepožívají ochrany Úmluvy. Soud shledal, že jakkoli drastickým opatřením se rozpuštění Sdružení jeví být, bylo tím nejméně invazivním a jediným rozumným. Připomněl, že vnitrostátní orgány předtím upozorňovaly Sdružení na nezákonnou povahu jednání Hnutí, což však ze strany Sdružení vedlo pouze k formální nápravě. Ohrožení práv druhých tak bylo možné účinně vyloučit pouze odstraněním organizačního zázemí Hnutí poskytovaného Sdružením. S ohledem mj. na skutečnost, že nebyly uvaleny další sankce a členům Sdružení nebylo nijak zabráněno v dalším politickém působení, Soud označil zásah za přiměřený sledovaným cílům. K porušení článku 11 Úmluvy proto nedošlo.

(iii) Oddělené stanovisko

V připojeném souhlasném stanovisku soudce Pinto de Albuquerque podrobněji zkoumal povinnosti, které smluvním státům Úmluvy vyplývají z mezinárodních závazků na poli potírání rasismu a rasové diskriminace, a úzký prostor pro uvážení, který mají státy v té souvislosti k dispozici.

SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANA DĚTÍ

Rozsudek ze dne 1. srpna 2013 ve věci č. 33774/08 – Dmitrij Ryabov proti Rusku

Senát první sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že nedošlo k porušení článku 8 Úmluvy, protože omezení rodičovských práv stěžovatele a úprava výkonu jeho práva styku se synem byly v demokratické společnosti nezbytné. Rovněž nedošlo k porušení zákazu diskriminace (článek 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy) na základě zdravotního postižení, byť jedním z důvodů zásahu do práva stěžovatele na respektování rodinného života byla jeho duševní porucha.

(i) Okolnosti případu

Stěžovatel trpí paranoidní schizofrenií a stejnou poruchou trpěla i jeho manželka, která zemřela v roce 2012. V roce 2002 se manželům narodil syn, který byl krátce po narození dán do dočasné péče prarodičů, neboť stěžovatel s manželkou nebyli schopni se o něj starat. Oba se synem přesto udržovali pravidelný styk.

V roce 2006 byla babička dítěte ustanovena jeho opatrovnící a v témže roce zažádala o omezení či zbavení rodičovských práv stěžovatele. Stěžovatel podal protinávrh na svěřeni syna do své péče, který později změnil tak, že se domáhal určení, že syna může navštěvovat bez omezení. Soud prvního stupně rozhodl o omezení rodičovských práv stěžovatele s ohledem na jeho zdravotní stav a chování, a to tak, že styk s dítětem by podléhal schválení opatrovníka (babičky). To odůvodnil tím, že v některých situacích by mohl být stěžovatel pro syna nebezpečný a za takových okolností by bylo vhodné, aby opatrovník posoudil aktuální situaci. V odvolání stěžovatel požadoval odstranění této podmínky. Odvolací soud však prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) K tvrzenému porušení článku 8 Úmluvy

Stěžovatel namítal, že omezení jeho rodičovských práv nebylo ani zákonné, ani důvodné, protože nebylo spolehlivě prokázáno, že představoval pro svého syna jakékoli nebezpečí.

Soud se stěžovatelovou námitkou zabýval ve dvou ohledech: předně, zda k porušení jeho práv chráněných článkem 8 Úmluvy došlo vlastním omezením jeho rodičovských práv, a následně, zda k takovému porušení došlo podmíněním jeho styku se synem souhlasem opatrovnice.

K vlastnímu omezení rodičovských práv stěžovatele Soud uvedl, že představovalo zásah do stěžovatelových práv na respektování rodinného života ve smyslu článku 8 Úmluvy. Zásah byl však dle Soudu proveden na základě zákona, podle něhož soud může omezit rodičovská práva, pokud je ponechání dítěte s rodičem pro dítě nebezpečné s ohledem na okolnosti, které nezávisí na tomto rodiči. Takovými okolnostmi byla duševní porucha stěžovatele a neschopnost stěžovatele řádně vykonávat svá rodičovská práva. Soud rovněž souhlasil s tím, že zásah sledoval legitimní cíl, neboť byl zaměřen na ochranu práv a svobod dítěte, a spadal tedy pod výjimku uvedenou v čl. 8 odst. 2 Úmluvy.

Co se týče nezbytnosti tohoto zásahu v demokratické společnosti, Soud ve světle konkrétních okolností případu zvažoval, zda byl zásah podepřen relevantními a dostatečnými důvody, přičemž v tomto ohledu bylo klíčové zvážení nejlepšího zájmu dítěte, k jehož posouzení jsou dle Soudu nejlépe vybaveny vnitrostátní orgány. Míra uvážení vnitrostátních orgánů se liší podle charakteru posuzovaných otázek a důležitosti posuzovaného zájmu, přičemž ve věcech svěřeni dítěte do výchovy mají vnitrostátní orgány širší prostor pro uvážení než v otázkách styku rodiče s dítětem, kde hrozí riziko, že jeho omezením dojde k úplnému přerušeni rodinných vazeb. Soud dodal, že vnitrostátní orgány musí také náležitě posoudit spravedlivou rovnováhu mezi zájmy rodičů a zájmem dítěte, avšak

nejlepšímu zájmu dítěte musí být přiznána zvláštní důležitost.

V projednávané věci Soud shledal, že vnitrostátními orgány uváděné důvody pro omezení rodičovských práv stěžovatele, tedy jeho duševní porucha, skutečnost, že dítě bylo od narození v péči babičky a že stěžovatel nebyl aktivně zapojen do jeho výchovy, byly relevantní. Při posouzení, zda tyto důvody byly i dostatečné, Soud považoval za klíčové, že v řízení, v němž bylo o omezení rozhodnuto, byly náležitě ochráněny zájmy stěžovatele. Stěžovatel měl možnost uplatnit všechny své argumenty a měl přístup ke všem relevantním informacím, o které se soudy opřely. Soudy provedly náležité dokazování, zejména si opatřily lékařskou zprávu, vyjádření opatrovníka, vyjádření školy a dětského psychologa, zprávu o podmínkách, v nichž dítě žije, a vyslechly řadu svědků. Soud též přihlédl ke skutečnosti, že stěžovatel neměl námitek proti tomu, aby bylo dítě ponecháno v péči babičky, a neusiloval o to, aby bylo svěřeno do péče jemu. Za důležité Soud považoval i to, že stěžovatel může kdykoli podat žádost o zrušení omezení svých rodičovských práv.

Soud proto uzavřel, že s ohledem na prostor pro uvážení, které vnitrostátní orgány v dané otázce mají, a přiměřený procesní postup vnitrostátních soudů, které shromáždily dostatečné poklady pro svá rozhodnutí, která náležitě odůvodnily, byl zásah do stěžovatelových rodičovských práv nezbytný v demokratické společnosti, a nedošlo proto k porušení článku 8 Úmluvy.

Ke stejnému závěru Soud došel i ve vztahu ke druhému posuzovanému omezení stěžovatelových práv, tedy stanovení podmínky, že jeho styk se synem bude podléhat souhlasu opatrovnice dítěte. I v tomto aspektu Soud shledal, že zásah měl zákonný základ a že sledoval legitimní cíl ochrany práv dítěte. Konstatoval však, že v případě, že styk rodiče s dítětem závisí na souhlasu opatrovníka, je nezbytné, aby měl rodič k dispozici záruky proti zneužití ze strany opatrovníka. V projednávaném případě stěžovatel měl možnost postup opatrovnice napadnout u orgánu sociálně-právní ochrany dětí, což dle Soudu představovalo dostatečné záruky. Opatrovnice stěžovateli navíc nikdy souhlas se stykem se synem neodepřela. Ani v tomto ohledu proto nedošlo k porušení článku 8 Úmluvy.

b) K tvrzenému porušení článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy

Stěžovatel konečně namítal, že byl diskriminován z důvodu své duševní nemoci. Soud nicméně shledal, že vnitrostátní orgány svá rozhodnutí opřely nejen o zdravotní stav stěžovatele, ale i o další důvody, zejména o skutečnosti, že syn žil od narození u babičky a stěžovatel se na jeho výchově aktivně nepodílel. K porušení článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy proto nedošlo.

VAZBA V DOMÁCÍM PROSTŘEDÍ

Rozsudek ze dne 9. července 2013 ve věci č. 4509/08 – Ciobanu proti Rumunsku a Itálii

Senát třetí sekce Soudu jednomyslně shledal, že materiální podmínky zbavení svobody stěžovatele v rumunských vězeňských zařízeních byly ponižující (článek 3 Úmluvy). Dále Soud shledal, že rumunská právní úprava započítání doby tzv. domácí vazby, kterou odsouzený vykoná v zahraničí, do uloženého trestu odnětí svobody nebyla předvídatelná, a stěžovatelovo zbavení svobody na základě této právní úpravy tedy nebylo zákonné ve smyslu čl. 5 odst. 1 Úmluvy.

(i) Okolnosti případu

Stěžovatel byl v lednu 2005 rumunskými soudy pravomocně odsouzen k dvouletému trestu odnětí svobody. Jelikož stěžovatel pobýval v Itálii, požádaly rumunské orgány o jeho vydání. Ve dnech 18. května až 1. června 2006 byl stěžovatel ve vydávací vazbě. Dne 2. června 2006 byla vazba nahrazena vazbou v domácím prostředí s povolením vycházek za účelem práce (*arresti domiciliari con facoltà di allontanarsi dalla propria abitazione per recarsi al lavoro*). Dne 3. prosince 2007 byl stěžovatel předán rumunským orgánům.

V květnu 2007, ještě během pobytu v Itálii, stěžovatel podal k rumunskému soudu žádost o podmíněné propuštění s tím, že vezme-li se v úvahu období, kdy byl v Itálii za účelem vydání zbaven svobody, jsou splněny podmínky pro podmíněné propuštění. Stěžovatel k žádosti přiložil potvrzení italského soudu, že vazba v domácím prostředí, přestože je doplněna o povolení vycházek za účelem práce, je italským trestním řádem považována za vazbu.

Soud prvního stupně dal stěžovateli zapravdu, že i doba tzv. domácí vazby má být odečtena z délky uloženého trestu odnětí svobody. Odvolací soud však dospěl k opačnému závěru, že vazba v domácím prostředí není opatřením, jímž by byla odejmuta svoboda, a že rumunské zákony umožňují z doby výkonu trestu odečíst jen takovou dobu trvání odnětí svobody, kterou upravuje rumunský právní řád, tedy vazbu a zadržetí, která jsou vykonávána v příslušných zařízeních.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) K tvrzenému porušení článku 3 Úmluvy

Stěžovatel namítal, že podmínky výkonu trestu odnětí svobody v rumunských věznicích byly nelidské a ponižující. Poukazoval především na nedostatečný osobní prostor, nedostatečné vytápění, nekvalitní stravu a špatné hygienické podmínky.

Soud v prvé řadě konstatoval, že i podle údajů poskytnutých žalovanou vládou měl stěžovatel po dobu více než jednoho roku k dispozici osobní prostor men-

ší než 2 m², což je samo o sobě v rozporu s článkem 3 Úmluvy. Navíc jsou dle Soudu stěžovatelova tvrzení ohledně nedostatečného přístupu k tekoucí vodě a výskytu parazitů v celách věrohodná, neboť jsou podporována zprávami CPT (*Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání*) a dalších organizací. Došlo proto k porušení článku 3 Úmluvy.

b) K tvrzenému porušení čl. 5 odst. 1 Úmluvy

Na poli čl. 5 odst. 1 Úmluvy stěžovatel brojil proti rozhodnutí rumunských soudů nezapočítat do délky výkonu trestu odnětí svobody dobu od 2. června 2006 do 2. prosince 2007, kdy v Itálii vykonával vazbu v domácím prostředí. Poukazoval na to, že v případě, že by vazba v domácím prostředí byla započítána do jeho trestu odnětí svobody, zbývalo by mu z jeho trestu vykonat, nebyl-li by podmíněně propuštěn, 5 měsíců a 15 dní. Ve skutečnosti byl však v Rumunsku uvězněn po dobu přibližně 13 měsíců.

Soud úvodem připomněl, že rumunský zákon o mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech stanoví, že délka zbavení svobody v zahraničí, k němuž došlo v důsledku žádosti o vydání podané rumunskými orgány, se odečítá od délky trestu odnětí svobody uloženého rumunskými soudy. V případě stěžovatele však rumunský odvolací soud shledal, že vazba v domácím prostředí, kterou stěžovatel vykonával v Itálii, je opatřením, které rumunský právní řád nezná a kterým stěžovatel nebyl zbaven svobody.

Soud v této souvislosti připomněl, že zbavení svobody může být v souladu s čl. 5 odst. 1 Úmluvy jen tehdy, je-li „zákonné“. Podmínka zákonnosti mj. znamená, že použití zákona musí být předvídatelné a podmínky zbavení svobody musí být ve vnitrostátním právu jasně definovány.

V projednávané věci dle Soudu příslušné ustanovení rumunského zákona o mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech dostatečně jasné nebylo, a nebylo tedy možné předvídat, na jaké druhy opatření se vztahuje. Nedostatek jasnosti právní úpravy nebyl zhojen ani rozhodovací praxí soudů, která byla značně rozkolísaná. Ostatně i ve věci stěžovatele soud prvního stupně rozhodl, že domácí vazba vykonaná v Itálii byla zbavením svobody, zatímco odvolací soud dospěl k opačnému závěru. Ke sjednocení judikatury došlo až v říjnu 2009, kdy vrchní kasační soud stanovil, a to i s odkazem na judikaturu Soudu, že takové opatření je zbavením svobody.

Soud proto uzavřel, že příslušná právní úprava nesplňovala kritérium předvídatelnosti zákona ve smyslu čl. 5 odst. 1 Úmluvy. Jelikož navíc jen úzký výklad zákona umožňujícího zbavení svobody je v souladu s čl. 5 odst. 1 Úmluvy, Soud dodal, že stěžovatel vykonával delší trest odnětí svobody, než jaký na základě rumunského právního řádu vykonat měl. Část trestu odnětí svobody přesahující 5 měsíců a 15 dní zbývají-

cích v okamžik předání stěžovatele do Rumunska tedy dle Soudu nemůže být považována za zákonné zbavení svobody ve smyslu čl. 5 odst. 1 Úmluvy, jelikož neměla zákonný základ, který by vykazoval kvality nezbytné pro naplnění principu právní jistoty. Došlo proto k porušení čl. 5 odst. 1 Úmluvy.

c) Námitky směřující proti Itálii

Stěžovatel konečně namítal, že byl italskými orgány předán do Rumunska bez cestovního pasu a osobních věcí. Soud tuto námitku označil za zjevně neopodstatněnou.

VĚZEŇSTVÍ

Rozsudek ze dne 4. července 2013 ve věci č. 4242/07 – Rzakhanov proti Ázerbájdžánu

Senát první sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že úzkost a útrapy stěžovatele, které mu způsobily téměř celodenní pobyt v cele bez možnosti rekreačních a vzdělávacích aktivit a následně nedostatečně odůvodněné umístění stěžovatele do samovazby na dva roky a deset měsíců, aniž měl k dispozici procesní záruky, dosáhly intenzity nelidského a ponižujícího zacházení ve smyslu článku 3 Úmluvy.

(i) Okolnosti případu

Stěžovatel byl v roce 1997 odsouzen za spoluúčast na dvou vraždách a zhářství k trestu smrti a propadnutí majetku. V roce 1998 mu byl trest smrti novelizací právní úpravy změněn na doživotní trest odnětí svobody, který vykonává od března 1998.

Stěžovatel se opakovaně obrátil na soudy se stížností na podmínky výkonu trestu, přičemž poukazoval především na nedostatečné přirozené osvětlení cely a nedostatek čerstvého vzduchu, možnost užití toalety v soukromí, větrání, možnost vycházek a další. Dále poukazoval na podmínky samovazby, do které byl umístěn v období od února 2008 do prosince 2010, přičemž sice nebyl v naprosté izolaci, avšak jeho styk s okolním světem byl omezen v podstatě pouze na diskuse s ostatními vězni v rámci hodinové vycházky a příležitostný kontakt s vězeňským personálem. Soudy shledaly, že podmínky zbavení svobody stěžovatele vyhovovaly příslušným požadavkům a umístění stěžovatele do samovazby bylo v souladu s právními předpisy.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K torzenému porušení článku 3 Úmluvy

Stěžovatel poukazoval na kruté podmínky svého pobytu ve vězení, a to především na malou velikost jeho cely a okna cely, nemožnost celu větrat, nedostatečný časový prostor pro vycházky, nekvalitní stravu a umístění do samovazby.

Soud úvodem připomněl, že článek 3 zakotvuje jedno z nejdůležitějších práv zakazující mučení nebo nelid-

ské či ponižující zacházení anebo trest za všech situací. Jde tedy o právo absolutní povahy bez ohledu na okolnosti případu a chování oběti (*Labita proti Itálii*, č. 26772/95, rozsudek velkého senátu ze dne 6. dubna 2000, § 119). Špatné zacházení musí dosáhnout minimální úrovně závažnosti, pokud má spadat do působnosti článku 3. Posouzení tohoto minima je z podstaty věci relativní; závisí na všech okolnostech případu, jako je doba trvání zacházení, jeho fyzické a psychické účinky a v některých případech pohlaví, věk a zdravotní stav oběti (*Peers proti Řecku*, č. 28524/95, rozsudek ze dne 19. dubna 2001, § 46). I podmínky zbavení svobody mohou někdy představovat nelidské nebo ponižující zacházení (*Dougoz proti Řecku*, č. 40907/98, rozsudek ze dne 6. března 2001, § 46).

Pokud jde o samovazbu, ta sama o sobě není nelidským nebo ponižujícím zacházením. Je nutné vzít v potaz specifické okolnosti každého případu, přísnost a délku trvání takového opatření, sledovaný účel a jeho dopady na osobu, které se týká (*Lorsé a ostatní proti Nizozemsku*, č. 52750/99, rozsudek ze dne 4. února 2003, § 63). Naprostá smyslová izolace ve spojení s absolutní sociální izolací může zničit osobnost, a představovat tak formu nelidského zacházení, která nemůže být odůvodněna požadavky na bezpečnost nebo jakýmkoli jiným způsobem (*Ramirez Sanchez proti Francii*, č. 59450/00, rozsudek velkého senátu ze dne 4. července 2006, § 120).

V projednávané věci Soud v prvé řadě konstatoval, že cela stěžovatele nebyla přeplněná a podmínky ubytování se obecně zdály být přijatelné. Pokud jde o další podmínky zbavení svobody, Soud se kriticky vyjádřil k možnosti vycházek, které byly omezeny na jednu hodinu denně, přičemž zbytek dne musel stěžovatel trávit v cele bez možnosti volného pohybu. Soud vzal zároveň v úvahu, že stěžovatel byl odsouzen k doživotnímu trestu odnětí svobody a tyto podmínky byly neměnné. Soud konstatoval, že dvě delší a šest kratších návštěv rodiny stěžovatele ročně a příležitostná setkání stěžovatele s jeho právním zástupcem mimo celu nemohly významně ovlivnit skutečnost, že byl stěžovatel nucen pobývat v cele 23 hodin denně. Stěžovatel navíc jako doživotně odsouzený neměl k dispozici žádné vzdělávací či volnočasové aktivity, čímž byl jeho kontakt s lidmi výrazně omezen, a to v podstatě jen na kontakt se spoluvězněm, případně s vězeňskými dozorci.

Situace stěžovatele byla navíc ještě zhoršena tím, že byl na dva roky a deset měsíců umístěn do samovazby, takže většinu dne trávil v cele sám. Měl sice možnost, stejně jako ostatní vězni, sledovat televizi a poslouchat rádio, korespondovat a přijímat balíčky, nebyl tedy v naprosté smyslové či sociální izolaci, nicméně i tato částečná a relativní izolace zhoršila podmínky jeho zbavení svobody, jelikož pro něj znamenala podstatně redukovaný kontakt s lidmi oproti ostatním vězňům, kteří sdíleli celu s dalšími spoluvězni.

V této souvislosti Soud připomněl, že samovazba musí být vždy podložena řádnými důvody a může být nařízena jen ve výjimečných případech za náležitých procesních záruk (srov. *Ramirez Sanchez proti Francii*, cit. výše). V projednávané věci byl důvodem umístění stěžovatele do samovazby jeho přístup k vězeňským dozorcům a porušování kázně a rovněž jeho údajně neodůvodněné stížnosti k vnitrostátním orgánům. V tomto kontextu Soud zdůraznil, že samovazba nesmí být trestem za podávání stížností k vnitrostátním orgánům, a podotkl, že vláda nedostatečně odůvodnila, proč bylo nutné oddělit stěžovatele od dalších vězňů.

Ohledně procesních záruk při umístění do samovazby Soud konstatoval, že první rozhodnutí o samovazbě stěžovatele se nevztahuje k počátku samovazby, ale k červenci 2008, a není tudíž možné přezkoumat, na jakém základě a z jakých důvodů byl stěžovatel umístěn do samovazby v období od února do července 2008. K přezkumu samovazby došlo poprvé až v srpnu 2009, tedy o více než rok později. V mezidobí stěžovatel neměl k dispozici žádné procesní záruky, které by zajistily pravidelný přezkum důvodnosti trvání samovazby s ohledem na osobní situaci a jednání stěžovatele.

Soud tedy dospěl k závěru, že téměř celodenní pobyt stěžovatele v cele bez možnosti rekreačních a vzdělávacích aktivit a zhoršení této situace neodůvodněným umístěním do samovazby bez možnosti pravidelného přezkumu, což stěžovateli přineslo omezení lidského kontaktu, je nutné považovat za závažné utrpení a strádání dosahující intenzity nelidského a ponižujícího zacházení zakázaného článkem 3 Úmluvy.

Rozsudek ze dne 17. září 2013 ve věci č. 29411/07 - Söyler proti Turecku

Senát druhé sekce jednomyslně rozhodl, že v souvislosti s automatickým odnětím volebního práva odsouzeným k trestu odnětí svobody za spáchání úmyslného trestného činu, včetně nemožnosti volit po podmíněném propuštění, došlo k porušení práva stěžovatele na svobodné volby chráněného článkem 3 Protokolu č. 1.

(i) Okolnosti případu

Stěžovatel byl odsouzen za vystavování nekrytých šeků. Podle tureckých zákonů odsouzeným k trestu odnětí svobody za úmyslné trestné činy nepřísluší volební právo, stěžovateli proto nebylo umožněno volit jak ve volbách v roce 2007, kdy byl ve výkonu trestu odnětí svobody, tak v roce 2011, neboť bez ohledu na jeho podmíněné propuštění v roce 2009 bylo odebrání volebního práva účinné až do konce zkušební lhůty.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K torzenému porušení článku 3 Protokolu č. 1

Soud úvodem připomněl zásady vztahující se na volební právo vězňů, které jsou obsaženy v jeho judikatuře, jmenovitě ve věcech *Mathieu-Mohin a Clerfayt proti Belgii* (č. 9267/81, rozsudek ze dne 2. března 1987), *Hirst proti Spojenému království (č. 2)* (č. 74025/01, rozsudek velkého senátu ze dne 6. října 2005), *Frodl proti Rakousku* (č. 20201/04, rozsudek ze dne 8. dubna 2010) a *Scoppola proti Itálii (č. 3)* (č. 126/05, rozsudek velkého senátu ze dne 22. května 2012). Připustil, že článek 3 Protokolu č. 1 ponechává smluvním státům široký prostor pro uvážení a volební systémy mohou být uspořádány různými způsoby zohledňujícími dějinný vývoj, kulturní rozmanitost a politické myšlení, které státy formulují dle vlastních představ o demokracii. Soud však musí dohlédnout, aby byl dodržen smysl a účinnost práva chráněného článkem 3 Protokolu č. 1. Automatické vyloučení vězňů bez ohledu na délku trestu a povahu nebo závažnost jejich jednání a individuálních okolností sahá však za rámec prostoru pro uvážení.

V projednávané věci Soud přijal názor vlády, že omezení volebního práva vězňů za účelem jejich sociální rehabilitace není samo o sobě neslučitelné s Úmluvou. Konstatoval však, že turecké podmínky jsou mnohem přísnější a sahají dále než omezení uvalená na vězně ve Spojeném království, Rakousku a Itálii, která Soud v minulosti přezkoumával. Zbavení volebního práva se v Turecku děje na základě zákona, nikoli rozhodnutím soudu, a nepodléhá tedy soudní kontrole. Nejsou brány v potaz ani povaha a závažnost trestného činu, ani individuální okolnosti odsouzených. Turecká právní úprava zároveň neupřesňuje, jaké kategorie trestných činů podléhají omezení volebního práva [srov., *a contrario*, *Scoppola proti Itálii (č. 3)*, cit. výše], přičemž pouhé kritérium „úmyslu“ není podle Soudu postačující. Jak totiž ukazuje i projednávaný případ, omezení volebního práva dopadá také na případy relativně málo závažných trestných činů a na případy, kdy neexistuje mezi touto sankcí a jednáním odsouzeného rozumná souvislost.

Soud proto uzavřel, že automatické a nerozlišující opatření zakotvené v turecké právní úpravě překračuje prostor pro uvážení a představuje porušení článku 3 Protokolu č. 1.

Rozsudek ze dne 9. července 2013 ve věci č. 42615/06 - Varnas proti Litvě

Senát druhé sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že tím, že na rozdíl od odsouzených stěžovatel jako vazebně stíhaný nemohl využít intimní návštěvy manželky, došlo k porušení zákazu diskriminace (článek 14 Úmluvy) při výkonu práva stěžovatele na respektování jeho rodinného života (článek 8 Úmluvy).

(i) Okolnosti případu

V březnu 2004 byl stěžovatel zatčen a umístěn na tři měsíce do vazby v souvislosti s podezřením z účasti na zločinném spolčení a z krádeží luxusních aut. Vazba stěžovatele byla opakovaně prodlužována, přičemž v září 2005 stěžovatel v odvolání proti jednomu z rozhodnutí o prodloužení vazby mj. namítal, že již 18 měsíců neměl možnost intimního kontaktu se svojí manželkou. V době podání odvolání měla žena stěžovatele možnost navštěvovat stěžovatele ve vazbě jednou měsíčně na dobu 1,5 hodiny, avšak pod dohledem dozorce. Stěžovatelův status osoby obviněné ze spáchání trestného činu totiž ze zákona vylučoval, na rozdíl od osoby mající status odsouzeného, možnost intimního kontaktu s manželkou. Odvolací soud stěžovateli nevyhověl a mj. konstatoval, že jeho námitka, že byl, pokud jde o možnost intimních kontaktů ve vazbě, diskriminován v porovnání s osobou odsouzenou, je nepodstatná. Vazba stěžovatele byla následně opakovaně prodloužena s tím, že případ je mimořádně složitý a že stěžovatel by se mohl vzhledem k hrozbě uložení vysokého trestu odnětí svobody skrývat. Stěžovatel podával odvolání mj. s tím, že dlouhotrvající absence intimního kontaktu s manželkou měla negativní dopady na jeho zdraví, soudy však jeho odvoláním nevyhověly.

Od března 2006 se stěžovatel i jeho manželka obraceli s žádostmi o povolení intimních návštěv i na vedení věznic. Věznice vždy uvedla, že zadržovaná osoba, která nebyla odsouzena, nemá právo na intimní návštěvy, a dodala, že nemá vhodné prostory pro intimní návštěvy. Krátkodobé návštěvy (bez fyzického kontaktu) stěžovatel přijímat mohl. Ve dvou případech stěžovatel rozhodnutí věznic neumožnit mu manželské intimní návštěvy neúspěšně napadl u správního soudu.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K torzenému porušení článku 8 Úmluvy ve spojení s článkem 14 Úmluvy

Stěžovatel poukazoval na poli článku 3 Úmluvy na to, že v době výkonu vazby ve věznici neměl možnost intimně se stýkat se svojí manželkou, což mu způsobovalo nesnesitelnou psychickou a fyzickou újmu a hrozil rozpad jeho rodiny. Dále namítal, že jeho nároky byly omezenější než nároky osob ve výkonu trestu odnětí svobody.

Soud konstatoval, že námitky stěžovatele poukazují spíše na neodůvodněně rozdílný režim intimních návštěv u osob ve vazbě a osob ve výkonu trestu, a stížnost proto posuzoval na poli článku 8 Úmluvy ve spojení s článkem 14 Úmluvy.

Soud úvodem připomněl, že článek 14 Úmluvy nemá samostatnou existenci, proto jeho porušení může být namítáno pouze ve spojení s jiným ustanovením Úmluvy. K použití článku 14 Úmluvy postačuje, pokud skutkový stav spadá do působnosti jiného usta-

novení Úmluvy a jejích protokolů (srov. např. *Sidabras a Džiautas proti Litvě*, č. 55480/00 a 59330/00, rozsudek ze dne 27. července 2004, § 38). Dále Soud uvedl, že bytí každé zbavení svobody s sebou nevyhnutelně nese omezení rodinného života, má vězněná osoba jako základní součást práva na respektování rodinného života právo na to, aby jí státní orgány umožnily být v kontaktu se členy rodiny. Případná omezení počtu či způsobu průběhu návštěv znamenají zásah do práva na respektování rodinného života, avšak sama o sobě v rozporu s článkem 8 Úmluvy nejsou (srov. např. *Trosin proti Ukrajině*, č. 39758/05, rozsudek ze dne 23. února 2012, § 39). Soud rovněž připomněl své dřívější konstatování, že přestože více než polovina smluvních států Úmluvy umožňuje vězněným osobám manželské intimní návštěvy, povinnost umožnit tyto návštěvy z Úmluvy nevyplývá. Soud státům v této oblasti ponechává široký prostor pro uvážení (srov. *Dickson proti Spojenému království*, č. 44362/04, rozsudek velkého senátu ze dne 4. prosince 2012, § 81).

V projednávané věci stěžovatel i jeho manželka podali množství stížností, v nichž tvrdili, že absence manželských intimních návštěv je diskriminační, má škodlivé následky pro jejich fyzické a duševní zdraví a může nevratně poškodit jejich rodinu. Soud tedy na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že neumožnění manželských intimních návštěv spadá do působnosti článku 8 Úmluvy, a článek 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy jsou proto v projednávaném případě použitelné.

Soud dále zkoumal, zda se stěžovatelem bylo zacházeno odlišně od osoby, která se nachází ve srovnatelném postavení, a pakliže ano, zda se tak stalo z některého z důvodů, který je článkem 14 Úmluvy zakázán. V prvním ohledu shledal, že situace stěžovatele je v relevantních ohledech srovnatelná s osobou ve výkonu trestu odnětí svobody (srov. např. *Laduna proti Slovensku*, č. 31827/02, rozsudek ze dne 13. prosince 2011, § 58) a bylo s ním v porovnání s odsouzeným zacházeno odlišně, jelikož odsouzení měli možnost přijímat manželské intimní návštěvy. V druhém ohledu Soud dospěl k závěru, že vzetí do vazby představuje uvedení do specifické právní situace, kterou lze považovat za „jiné postavení“ ve smyslu článku 14 Úmluvy.

Soud proto přistoupil k poslednímu kroku ověřujícímu soulad napadeného opatření s články 14 a 8 Úmluvy, totiž zda namítané odlišné zacházení mělo objektivní a rozumné odůvodnění.

V této souvislosti Soud předně připomněl, že Úmluva státům ponechává široký prostor pro uvážení, pokud jde o vězněné osoby a trestní politiku. V projednávané věci nicméně existovaly značné rozdíly mezi režimem návštěv odsouzených a režimem návštěv vazebně stíhaných. Zatímco první kategorie osob měla právo na jednu čtyřhodinovou návštěvu měsíčně a jednou za tři měsíce na dlouhodobou návštěvu v délce trvání až 48 hodin, která se koná ve zvláštních prostorách bez

přítomnosti dozorců, druhá kategorie osob měla nárok toliko na jednu dvouhodinovou návštěvu měsíčně pod dozorem ostrahy. Režim návštěv osob vazebně stíhaných též na rozdíl od odsouzených osob nebyl nijak diferenciován v závislosti na případných bezpečnostních rizicích. Soud na tomto místě zdůraznil, že Evropská vězeňská pravidla, a ostatně i CPT (*Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání*), vyžadují, aby byl režim návštěv vazebně stíhaných osob v zásadě shodný s režimem návštěv odsouzených osob. V projednávané věci Soud dále shledal, že návštěva manželky stěžovatele nevyvolávala žádná bezpečnostní rizika či ohrožení vyšetřování, jelikož rodina stěžovatele nebyla do případu nijak zapojena a jeho manželka nebyla ani svědkem, ani spoluobviněným. Vnitrostátní orgány rozhodly o omezení návštěv toliko s poukazem na znění právních předpisů, aniž se jakkoli zabývaly nezbytností a odůvodněností takového opatření v konkrétním případě. Soud sice připustil, že stěžovatel byl v kontaktu s manželkou, která ho navštěvovala v rámci tzv. krátkodobých návštěv, nicméně fyzický kontakt byl velmi omezený a současně byli stěžovatel s manželkou pod neustálým dohledem strážce. Závěrem Soud zdůraznil, že ani nedostatek vhodných prostor k uskutečnění manželských intimních návštěv nemůže být důvodem k jejich odepření osobám ve vazbě, jsou-li umožňovány odsouzeným.

Soud s ohledem na výše uvedené uzavřel, že dlouhá doba, po kterou stěžovatel ve vazbě nemohl přijímat intimní návštěvy své manželky (dva roky v době, kdy o ně poprvé požádal), měla nepříznivý dopad na jeho rodinný život, který nemohl být odůvodněn samotným omezením, který vazba přináší. Zároveň pro toto v porovnání s odsouzenými osobami odlišné zacházení neexistovalo rozumné a objektivní odůvodnění. Došlo proto k porušení článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy.

VZDĚLÁVÁNÍ

Rozsudek ze dne 9. července 2013 ve věci č. 37222/04 – Altinay proti Turecku

Senát druhé sekce Soudu dospěl pěti hlasy proti dvěma k závěru, že tím, že v rámci přijímacího řízení na vysokou školu byly uplatňovány rozdílné koeficienty u studijních výsledků uchazečů ze středních odborných učilišť a z gymnázií s obecným zaměřením, nedošlo k porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 2 Protokolu č. 1. Soud nicméně jednomyslně konstatoval, že k porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 2 Protokolu č. 1 došlo tím, že změna kritérií pro přijetí na vysokou školu nebyla pro stěžovatele předvídatelná a nevztahovala se na něj přechodná ustanovení.

(i) Okolnosti případu

V červenci 1998, kdy byl stěžovatel v posledním ročníku středního odborného učiliště, byly změněny podmínky přijímacího řízení na vysokou školu zaměřenou na komunikační studia. V rámci přijímacího řízení napříště 79 % získaných bodů tvořil výsledek přijímací zkoušky a 21 % prospěch z předchozího středoškolského studia. Prospěch z gymnázia s obecným zaměřením byl nicméně násoben koeficientem 0,5, zatímco prospěch z odborného učiliště koeficientem 0,2 s odůvodněním, že dosažené výsledky na uvedených typech škol nejsou srovnatelné.

Stěžovatelova žádost o přestup ze středního odborného učiliště na gymnázium byla zamítnuta. Následně neuspěl v přijímacím řízení na vysokou školu. Rok poté již bylo za určitých podmínek umožněno žákům přestoupit ze středního odborného učiliště na gymnázium.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K torzenému porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 2 Protokolu č. 1

Stěžovatel namítal diskriminaci v přístupu ke vzdělání, ke které mělo dojít v souvislosti s nepředvídatelnou změnou podmínek přijímacího řízení na vysokou školu, aniž byly negativní důsledky těchto změn pro stěžovatele zmírněny použitím přechodných ustanovení. Uvedl též, že jím dosažený výsledek u přijímací zkoušky by byl dostatečný pro přijetí, pokud by se jeho studijní výsledky nenásobily nižším koeficientem.

Soud připomněl, že rozdílné zacházení je diskriminační, jestliže postrádá objektivní a rozumné odůvodnění, tedy nesleduje legitimní cíl a jestliže použité prostředky k jeho dosažení nejsou přiměřené.

Soud se nejprve zabýval tím, zda samotným uplatněním odlišného koeficientu u studijních výsledků uchazečů ze středních odborných učilišť a z gymnázií s obecným zaměřením dochází k porušení zákazu diskriminace. V této souvislosti připomněl, že při stanovení přijímacích kritérií na střední a vysoké školy státy požívají velmi širokého prostoru pro uvážení. S ohledem na skutečnost, že na předmětném středním odborném učilišti se vyučovala jiná skladba předmětů, přičemž zejména matematika, přírodní vědy a společenské vědy nebyly do jeho vzdělávacího programu poslední dva roky vůbec zahrnuty, je dle Soudu legitimní, aby při přijímacím řízení na vysokou školu bylo za účelem zvýšení úrovně vysokého školství zvýhodněno vzdělání na gymnáziu. Dané zvýhodnění koeficientem 0,5 oproti koeficientu 0,2 bylo zároveň dle Soudu přiměřené, jelikož přijímací zkouška byla pro všechny uchazeče o studium na vysoké škole stejná a po dokončení základní školy si žáci mohli vybrat bez omezení, zda se zapíší na gymnázium či na střední odborné učiliště. Stěžovatel jakožto absolvent středního odborného učiliště tedy nebyl oproti absolventům gymnázia diskriminován a v tomto ohledu tedy k po-

rušení článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 2 Protokolu č. 1 nedošlo.

Soud se dále zabýval tím, zda stěžovatel nebyl diskriminován ve srovnání s absolventy středních odborných učilišť z jiných let, jelikož na absolventy z předchozích let byl při přijímacím řízení aplikován koeficient 0,5 a absolventi z následujících let mohli na rozdíl od stěžovatele za určitých podmínek přestoupit během studia na gymnázium.

Soud připustil, že okamžité uplatnění nového pravidla pro přijímání na vysoké školy bez přechodných ustanovení sledovalo legitimní cíl rychlého zlepšení kvality vysokého školství. Následně Soud zkoumal přiměřenost daného opatření. Konstatoval, že stěžovatel se již od počátku studií zaměřoval na oblast komunikace a chtěl se stát novinářem – poslední dva roky jeho

středoškolského studia se svou skladbou velmi podobaly prvnímu ročníku příslušné vysoké školy. Soud dále zdůraznil, že stěžovatel by byl přijat na vysokou školu, kdyby měl stejné známky z gymnázia, a nikoli z odborného učiliště. Jelikož tedy stát změnil pravidla přijímacího řízení na vysokou školu bez upozornění a bez jakýchkoli přechodných ustanovení či vyrovnávacích opatření (např. možnost přestupu na gymnázium, která byla připuštěna až později, či rozšíření výuky na odborných učilištích o některé předměty, jejichž znalosti nová pravidla vyžadovala), zbavil právo stěžovatele na přístup k vysokoškolskému vzdělání praktického účinku. Došlo proto k porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 2 Protokolu č. 1.

SLOVO ZÁVĚREM

Závěrem jako obvykle pár slov o tom, co by vám z nejčerstvější judikatury Soudu nemělo uniknout a o čem se více dozvíte v příštím čísle.

V posledním čtvrtletí roku 2013 Soud vydal ve vztahu k České republice pět rozsudků, z nichž za pozornost stojí zejména následující tři.

Ve věci *Žáková proti České republice* (č. 2000/09, 3. října 2013) Soud shledal porušení majetkových práv stěžovatelky, když v důsledku chybných zápisů v katastru nemovitostí město Třebíč stěžovatelku považovalo za vlastníka předmětných pozemků a v okamžiku, kdy si svou chybu uvědomilo, již stěžovatelka nemohla žádat o vydání pozemků v restituci, přičemž soudy zároveň odmítly meritorně posoudit její žalobu na určení vlastnictví. Rozsudek nenabyl právní moci, jelikož vláda podala žádost o postoupení věci velkému senátu Soudu.

Ve věci *Budrevich proti České republice* (č. 65303/10, 17. října 2013) Soud v první řadě konstatoval, že udělením doplňkové ochrany stěžovatel pozbyl postavení oběti případného porušení článku 3 Úmluvy v důsledku vyhoštění do Běloruska. Na druhou stranu však Soud dospěl k závěru, že stěžovatel v době, kdy mu vyhoštění hrozilo, neměl k dispozici účinný prostředek nápravy, neboť ani žádost o upuštění od výkonu trestu vyhoštění, ani ústavní stížnost nemají automatický odkladný účinek a v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu, jejíž podání odkladný účinek ve vztahu k vyhoštění má, Ministerstvo vnitra stěžovatelova tvrzení nepřezkoumalo důkladně a pečlivě.

Konečně, ve věci *Janyr proti České republice* (č. 42937/08, 31. října 2013) Soud shledal porušení zásady kontradiktornosti řízení před Ústavním soudem. Ostatní stěžovatelovy námitky, které se týkaly především spravedlivosti trestního řízení, ustanovení obhájce, prohlídky prostor obchodní společnosti stěžovatele a nestrannosti Ústavního soudu, však Soud odmítl.

Ve vztahu k **dalším státům Rady Evropy** by vaší pozornosti určitě neměl uniknout rozsudek velkého senátu ve věci *X. proti Lotyšsku* (č. 27853/09, 26. listopadu 2013), v níž Soud zdůraznil povinnost soudu rozhodujícího podle Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí řádně přezkoumat hájitelné tvrzení únosce o existenci vážného nebezpečí újmy pro dítě v případě

návratu a své rozhodnutí dostatečně odůvodnit. V řízení před velkým senátem předložila své vyjádření i vláda České republiky.

Aktuální a zajímavé otázky Soud řešil též ve věci *Delfi AS proti Estonsku* (č. 64569/09, 10. října 2013) týkající se odpovědnosti provozovatele internetového zpravodajského portálu za urážlivé výroky obsažené ve čtenářských diskusních příspěvcích pod články a rozsahu preventivních opatření, která by měl provozovatel přijmout.

Pozornost si nepochybně zaslouží i rozsudek ve věci *I. B. proti Řecku* (č. 552/10, 3. října 2013), v němž Soud kritizoval rozhodnutí řeckých soudů, které aprobovaly postup zaměstnavatele, jenž stěžovatele propustil poté, co s ním ostatní zaměstnanci z obavy z nakažení virem HIV odmítli spolupracovat.

Aktuálnost jistě nepostrádá ani rozhodnutí ve věci *Da Conceição Mateus a Santos Januário proti Portugalsku* (č. 62235/12 a 57725/12, 8. října 2013), v níž Soud posuzoval soulad úsporných opatření, konkrétně škrtů v důchodech bývalých státních zaměstnanců, s právem na ochranu majetku.

Zmiňme též rozsudek ve věci *Bouyid proti Belgii* (č. 23380/09, 21. listopadu 2013), v níž Soud pro mnohé možná překvapivě odmítl kvalifikovat jako ponižující zacházení, pakliže policista uštědří zadrženému na policejní stanici, který se chová hrubě a provokativně, v afektu jednu facku, která však nemá žádné zdravotní následky.

Kontroverzní otázky Soud posuzoval např. i ve věci *Perinçek proti Švýcarsku* (č. 27510/08, 17. prosince 2013), v níž dospěl k závěru, že odsouzení stěžovatele za popírání arménské genocidy nebylo v demokratické společnosti nezbytné.

Konečně, byť v každodenní praxi toto rozhodnutí mnozí nevyužijí, nelze pominout rozsudek ve věci *Al-Dulimi a Montana Management Inc. proti Švýcarsku* (č. 5809/08, 26. listopadu 2013), v němž Soud poprvé posuzoval odpovědnost státu z hlediska Úmluvy za opatření, která je stát povinen přijmout na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN, která státům neponechává žádný manévrovací prostor.

Úspěšné vykročení do nového roku!

Mgr. Petr Konůpka,
zástupce vládního zmocněnce

Zpravodaj vydává Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva, Ministerstvo spravedlnosti, kterou tvoří: JUDr. Vít Alexander Schorm, Mgr. Petr Konůpka, Ota Hlinomaz, LL.M., Mgr. Taťána Jančárková, LL.M., Mgr. Viktor Kundrák, Mgr. Eva Petrová, Mgr. Vladimír Pysk.
Obsah Zpravodaje: Mgr. Petr Konůpka. Úvodní fotografie: © Vít Alexander Schorm.